

**UCHWAŁA NR XXXV/414/21
RADY MIEJSKIEJ ORZESZE**

z dnia 30 września 2021 r.

w sprawie przyjęcia „Strategii Rozwoju Miasta Orzesze na lata 2021-2027”

Na podstawie art.10e i 10f ust.4 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2021r. poz.1372) oraz art.9 pkt 5 ustawy z dnia 6 grudnia 2006r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. z 2021r. poz.1057)

Rada Miejska Orzesze uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjąć Strategię Rozwoju Miasta Orzesze na lata 2021-2027, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierzyć Burmistrzowi Miasta Orzesze.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej

mgr inż. Jan Mach

**Uzasadnienie uchwały w sprawie przyjęcia
„Strategii Rozwoju Miasta Orzesze na lata 2021-2027”.**

Strategia Rozwoju Miasta Orzesze na lata 2021-2027 jest dokumentem, który określa długookresowy kierunek rozwoju miasta. Jest to opracowanie kluczowe, które będzie realnie wykorzystywane przez najbliższe kilka lat, gdyż pozwoli ubiegać się o dofinansowanie działań zgodnych z celami Strategii, ze środków budżetowych Unii Europejskiej na lata 2021 – 2027 oraz zapisanych w Krajowym Planie Odbudowy.

Przygotowanie Strategii poprzedziło opracowanie dokumentu pn. Diagnoza społeczno-gospodarcza Miasta Orzesze, której celem było określenie aktualnych warunków społeczno-gospodarczych i infrastrukturalnych oraz trendów zachodzących w poszczególnych sferach funkcjonowania gminy. Wnioski z opracowanej Diagnozy stały się podstawą do sformułowania wizji, misji oraz wyznaczenia celów i kierunków działań wskazanych w samej Strategii.

Strategia Rozwoju Miasta Orzesze na lata 2021-2027 została objęta konsultacjami społecznymi prowadzonymi na podstawie ogłoszenia Burmistrza Miasta Orzesze.

Konsultacje odbywały się w terminie 10 maja 2021 r. – 14 czerwca 2021 r. a informacje o ich rozpoczęciu oraz podsumowaniu umieszczone zostały na stornie internetowej www.orzesze.pl oraz w Biuletynie Informacji Publicznej.

Elementem konsultacji było również skierowanie bezpośrednich zaproszeń do udziału w konsultacjach do wszystkich gmin sąsiadujących z Miastem Orzesze.

Każda uwaga i postulat do projektu Strategii został indywidualnie rozpatrzony, a pełna treść sposobu ich rozpatrzenia znajduje się w sprawozdaniu z konsultacji społecznych (stanowiącym załącznik do Strategii).

Ponieważ poprzednio obowiązująca Strategia wygasła z końcem 2020 r. (obejmowała perspektywę lat 2012-2020), a rozpoczyna się nowy okres wydatkowania Funduszy Europejskich na lata 2021-2027, przyjęcie nowej Strategii jest uzasadnione i konieczne.

Załącznik do uchwały Nr XXXV/414/21
Rady Miejskiej Orzesze
z dnia 30 września 2021 r.



Strategia rozwoju Miasta Orzesze na lata 2021-2027

Orzesze, 2021 r.



Miasto Orzesze

ul. św. Wawrzyńca 21
43-180 Orzesze
tel. 32 324 88 00
e-mail: um@orzese.pl

OPRACOWANIE



Grupa CDE

Grupa CDE Sp. z o.o.

ul. Powstańców Śląskich 1
43-190 Mikołów
tel: 32 326 78 16
e-mail: biuro@ekocde.pl

ZESPÓŁ AUTORÓW

Michał Mroskowiak

Anna Owsikowska

Wojciech Płachetka

Aleksandra Szlachta

SPIS TREŚCI

1.	WPROWADZENIE	4
2.	WNIOSKI Z DIAGNOZY SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ	5
3.	ANALIZA SWOT	11
4.	ANALIZA NADRZĘDNYCH DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH	13
5.	MISJA I CELE STRATEGII	26
6.	PLAN DZIAŁAŃ.....	33
7.	OCZEKIWANE REZULTATY DZIAŁAŃ	60
8.	MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ MIASTA	63
8.1.	AKTUALNA STRUKTURA FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNA.....	63
8.2.	PRZYJĘTE KIERUNKI ROZWOJU.....	66
8.3.	REKOMENDACJE DLA PRZYSZŁEJ POLITYKI PRZESTRZENNEJ	68
9.	OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI KLUCZOWE DLA GMINY.....	69
10.	RAMY FINANSOWE I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA.....	76
11.	UDZIAŁ MIESZKAŃCÓW W OPRACOWANIU STRATEGII	87
12.	ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO	88
13.	SYSTEM REALIZACJI I MONITOROWANIA STRATEGII	89

1. WPROWADZENIE

Strategia Rozwoju Miasta Orzesze na lata 2021-2027 jest dokumentem, który określa długookresowy plan działania, generalny kierunek rozwoju miasta oraz cele, których realizacja jest niezbędna dla osiągnięcia przyjętych założeń. Ustalenia te będą podstawą do prowadzenia przez Urząd Miejski Orzesze polityki społeczno-gospodarczej. Strategia rozwoju jednostki terytorialnej jest dokumentem, który definiuje jej najważniejsze przedsięwzięcia społeczne, gospodarcze oraz środowiskowe, w tym zawiera kierunki alokacji zasobów, które w możliwie najlepszy sposób powinny przyczynić się do realizacji pożądanej wizji rozwoju.

Niniejsza Strategia obejmuje cele i uwarunkowania rozwoju Miasta Orzesze do roku 2027. Podczas definiowania celów zadbano o ich zgodność z dokumentami strategicznymi na wyższym szczeblu – strategią województwa, a także krajowymi i unijnymi dokumentami horyzontalnymi. Zbieżność celów będzie dodatkowym atutem podczas ubiegania się przez gminę o środki budżetu państwa oraz funduszy unijnych na realizację projektów strategicznych.

Dokument ten zawiera w sobie między innymi podstawowe informacje o mieście, wnioski płynące z przeprowadzonej diagnozy społeczno-gospodarczej, cele i wizje rozwoju, analizę mocnych i słabych stron, a także odniesienie do innych dokumentów strategicznych szczebla wojewódzkiego i krajowego.

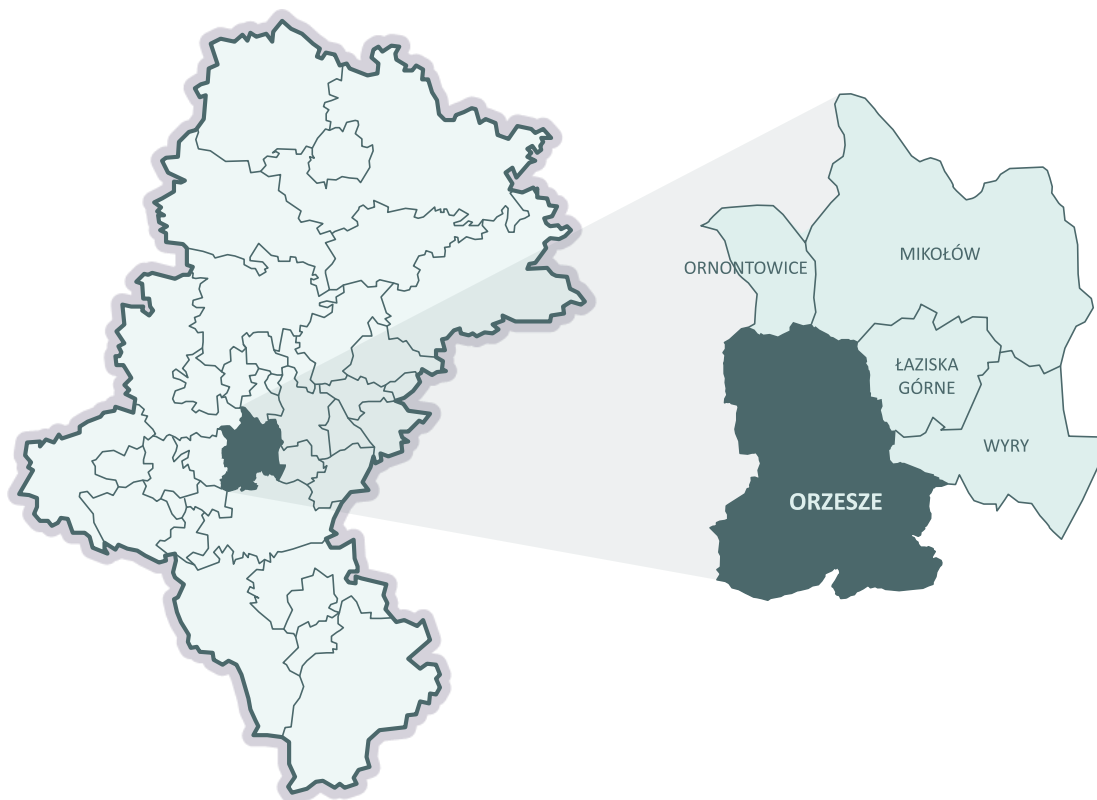
Przygotowanie Strategii poprzedziło opracowanie dokumentu pn. *Diagnoza społeczno-gospodarcza Miasta Orzesze*, którego celem było określenie aktualnych warunków społeczno-gospodarczych i infrastrukturalnych gminy, trendów zachodzących w poszczególnych sferach funkcjonowania gminy na przestrzeni ostatniej dekady oraz zidentyfikowaniu przyszłych potencjałów rozwoju. Wnioski z opracowanej Diagnozy stały się podstawą do sformułowania wizji, misji oraz wyznaczenia celów i kierunków działań strategicznych. Przyjęto, że Strategia wyznacza perspektywę rozwoju gminy do 2027 roku. Uwzględniono w niej działania, które będą współfinansowane m.in. ze środków własnych gminy, innych środków krajowych, jak i funduszy strukturalnych UE.

Diagnoza warunków gminy została doknana na podstawie przeprowadzonej analizy porównawczej zachodzących na terenie gminy tendencji i trendów z uwzględnieniem danych statystycznych, analizy i identyfikacji specyficznych uwarunkowań oraz lokalnych potencjałów gminy, analizy poziomu zadowolenia i jakości życia, wraz z identyfikacją negatywnych aspektów życia, na podstawie wyników badań ankietowych. Diagnoza obejmowała identyfikację danych na temat obszaru gminy i zawierała w sobie elementy oceniające potencjały obszaru, w zakresie ich wpływu na wdrażanie strategii. Dane do diagnozy pozyskano m.in. ze źródeł gminy, Banku Danych Lokalnych GUS oraz innych przydatnych dokumentów strategicznych gminy, jak również z badań ankietowych.

2. WNIOSKI Z DIAGNOZY SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ

Orzesze to ośrodek miejski położony w sercu najbardziej uprzemysłowionego, zurbanizowanego i jednocześnie najbardziej narażonego na czynnik ludzkiej ingerencji w środowisko regionu w Polsce – województwa śląskiego, na pograniczu Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego i Subregionu Zachodniego. Zajmuje powierzchnię 82,89 km² i administracyjnie graniczy z następującymi gminami: Czerwionka-Leszczyny, Łaziska Górne, Mikołów, Ornontowice, Suszec, Wiry, Kobiór oraz Żory. Teren Gminy Orzesze podzielony został na 10 jednostek pomocniczych, w skład których wchodzi: Orzesze Centrum, Jaśkowice oraz 8 sołectw (Gardawice, Królówka, Woszczyce, Mościska, Zazdrość, Zawada, Zawiść, Zgóń).

Poniższa mapa wskazuje jak usytuowane jest względem powiatu mikołowskiego i całego województwa.

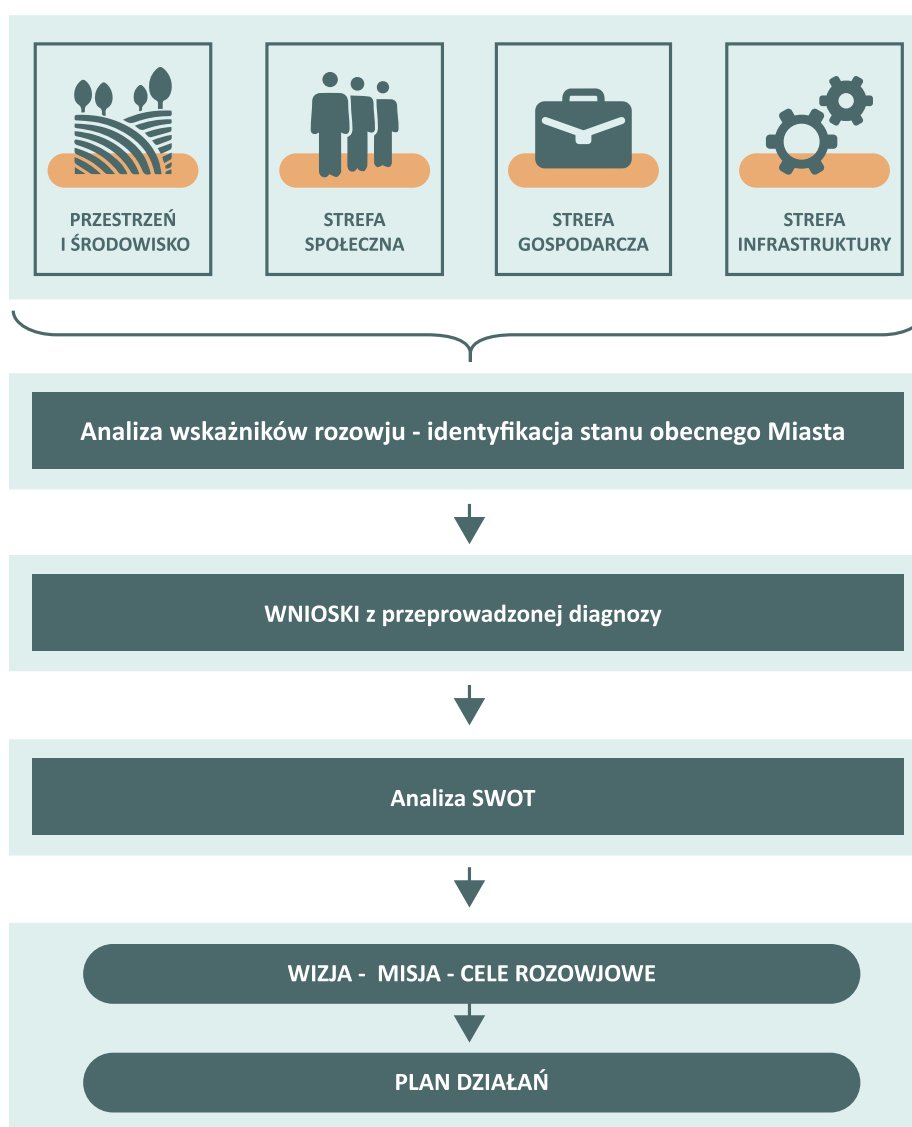


Rysunek 1: Położenie Miasta Orzesze na tle województwa i powiatu (źródło: opracowanie własne)

Miasto leży na południowej krawędzi Wyżyny Śląskiej, na terenach opadających ze wzniesienia – Góry św. Wawrzyńca (357,2 m n.p.m.) – w kierunku doliny cieszyńsko-raciborskiej. Otoczone jest lasami, które jednocześnie stanowią ponad połowę zagospodarowania terenu gminy (ok. 52%). Orzesze łączy w sobie typowo miejski charakter centrum z obszarami rolniczymi sołectw o dużych walorach przyrodniczych i rekreacyjnych. Stawy i wody płynące stanowią 0,2% powierzchni miasta. Trzy największe orzeskie stawy, tworzące jeden kompleks wodny połączony licznymi groblami, zwany

Pasiekami, znajdują się na granicy kilku jednostek pomocniczych: Orzesza Centrum, Zawiści, Zazdrości i Gardawic.

Rozwój miasta jest procesem nieustannych zmian, dokonujących się w gospodarce, środowisku, społeczeństwie i przestrzeni miejskiej. Przekształcenia wynikają z działań podejmowanych przez samorząd oraz mieszkańców, a także wpływów zewnętrznych, jak trendy globalne i lokalne. Strategia rozwoju jest dokumentem, przedstawiającym główne kierunki zmian rozwojowych w perspektywie długofalowej. Opracowana *Diagnoza społeczno-gospodarcza Miasta Orzesze* pozwoliła na przeanalizowanie aktualnego obrazu Miasta Orzesze. Analiza została skonstruowana w oparciu o cztery podstawowe strefy funkcjonowania miasta, które opisane i przeanalizowane zostały w osobnych rozdziałach: przestrzeń i środowisko; strefa społeczna; strefa gospodarcza; strefa infrastrukturalna, w ramach tych stref wytypowano najistotniejsze czynniki składowe funkcjonowania miasta i na ich podstawie dokonano analizy. Poniższy schemat podsumowuje jak opracowana Diagnoza wpływa na zakres i późniejszy kształt założeń rozwojowych miasta w perspektywie do roku 2027.



Wnioski z Diagnozy stanowią podstawę dla opracowania w dalszej kolejności analizy SWOT, która ma stać się bazą dla określenia przyszłej Misji i Wizji rozwoju Orzesza do roku 2027 oraz nakreślenia celów, których realizacja ma przyczynić się do ich osiągnięcia. Odnosząc się do obecnej sytuacji rozwoju Orzesza, oceny sytuacji ostatnich lat oraz wyzwań związanych między innymi ze skutkami trwającego stanu epidemii, a także dzięki wykorzystaniu zidentyfikowanego potencjału miasta będzie można wyznaczyć w ramach Strategii nowe kierunki zmian, służące zrównoważonemu rozwojowi miasta w obszarze gospodarczym, społecznym, środowiskowym i infrastrukturalnym. Diagnoza społeczno-gospodarcza przedstawia obraz gminy, jaki wyrasta z dostępnych danych statystycznych. Wnioski z diagnozy zestawiono w formie tabelarycznej, wskazując o ile to możliwe, pozytywne oraz negatywne konsekwencje przedstawionego stanu rzeczy (oraz potencjalnego kierunku zmian).

STREFA FUNKCJONALNA

WNIOSKI



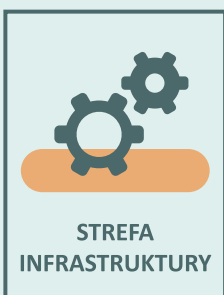
- Miasto Orzesze znajduje się w bardzo korzystnym położeniu geograficznym, w bliskości dwóch dużych ośrodków gospodarczych (Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii oraz Aglomeracji Rybnickiej) i łączących ich szlaków komunikacyjnych – wysoki potencjał osiedleńczy i inwestycyjny.
- Lokalizacja gminy w bliskim sąsiedztwie węzła Autostrady A1.
- Orzesze położone jest w podregionie tuskim Subregionu Centralnego, co jest istotne z punktu widzenia projektów strategicznych Subregionu współfinansowanych ze źródeł zewnętrznych.
- Wysoki poziom zalesienia gminy, sprzyjający tworzeniu przestrzeni atrakcyjnej wypoczynkowo i turystycznie. Bardzo duży potencjał na wykorzystanie posiadanych zasobów przyrodniczych do promocji gminy oraz rozwoju turystyki i związanych z nią infrastruktury i usług.
- Gmina, podobnie jak i praktycznie całe województwo Śląskie boryka się z problemem nadmiernej emisji pyłów, związanych ze spalaniem paliwa w indywidualnych (domowych) źródłach ciepła, skutkującej występowaniem niskiej emisji oraz smogu. Powodem zanieczyszczenia powietrza jest jednak nie tylko spalanie paliwa w indywidualnych źródłach ciepła, ale również transport drogowy.



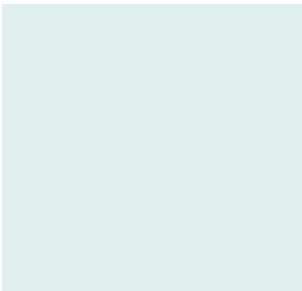
- Nasilone zjawisko „rozlewania się” zabudowy na terenach dotychczas nieurbanizowanych kosztem utrzymywania zwartej zabudowy sprzyjającej osiągnięciu ładu przestrzennego (widoczne szczególnie w sołectwach o wysokiej dostępności terenów pod zabudowę mieszkaniową).
- Liczba mieszkańców gminy rośnie w stałym trendzie. Atrakcyjne położenie przyciąga nowych mieszkańców, w tym ludzi młodych (dodatnie saldo migracji), co skutkuje również utrzymywaniem się dodatniego bilansu urodzeń.
- Poważnym wyzwaniem w najbliższych latach będzie rosnąca liczba osób w wieku poprodukcyjnym.
- Sytuacja pandemiczna wpłynęła na przyspieszenie procesów obserwowanych w ostatnich latach tj. przenoszenia aktywności kulturowej ze sfery rzeczywistej do sfery wirtualnej. Klasyczna działalność bibliotek i ośrodka kultury musi zostać (i faktycznie już jest) poszerzona o aktywność w Internecie.
- Poprawiająca się sytuacja gospodarcza oraz intensywne krajowe programy społeczne (m.in. program 500+), wpłynęły na poprawę sytuacji majątkowej rodzin mieszkających na obszarze Orzesza. Z uwagi jednak na starzenie się społeczeństwa spodziewać się należy rosnących potrzeb świadczeń społecznych związanych z domami pomocy społecznej, świadczeniami pielęgnacyjnymi oraz potrzebą zapewnienia odpowiedniej infrastruktury spędzania wolnego czasu i działań aktywizujących.
- Z uwagi na dodatni przyrost naturalny w gminie, spodziewać się należy wzrostu liczby dzieci korzystających z opieki przedszkolnej oraz żłobków i w dalszej perspektywie – szkolnej.



- Aktywność gospodarcza mieszkańców gminy poprawia się. W latach 2010-2019 rosła liczba osób pracujących, liczba podmiotów gospodarczych oraz spadała stopa bezrobocia. Jaki wpływ na ten trend będzie miała sytuacja pandemiczna związana z COVID-19 będzie można określić dopiero po zakończeniu okresu ograniczeń wynikających z wprowadzonego stanu epidemii. Z jednej strony grupa branż dotkniętych ograniczeniami w prowadzonej działalności jest bardzo szeroka (m.in. sektor gastronomiczny, usługi fryzjerskie), jednak równocześnie są to obszary działalności w których możliwe jest szybkie odtworzenie miejsc pracy z uwagi na niski wymóg kapitałowy ich utworzenia.
- Rosnący budżet miasta pozwala na przyjęcie założenia zwiększenia wydatków majątkowych.



- Choć wielu mieszkańców (zwłaszcza w nowych budynkach) jest mocno zainteresowana przyłączeniem budynku do kanalizacji, to zarazem wielu właścicieli budynków takiej potrzeby nie odczuwa – nawet w przypadku dostępności i możliwości przyłączenia. Odprowadzanie ścieków „na dziko” poprzez nieszczelne szamba do kanałów deszczowych stanowi poważny problem natury środowiskowej i wymaga interwencji.
- Niski stopień gazyfikacji gminy (11,06% pod względem powierzchniowym i 17,3% względem liczby mieszkańców). Sam fakt przyłączenia budynku do sieci gazowej nie oznacza jednakże, że gaz jest wykorzystywany do jego ogrzewania, a to właśnie te rozwiązanie stanowią może szansę na rozwiązanie problemu niskiej emisji i smogu.
- Choć stan epidemii i wynikający z tego faktu reżim sanitarny ogranicza aktywność sportową, w gminie funkcjonują aktywne kluby i sekcje sportowe. Poprawy wymaga sama infrastruktura sportowa oraz spędzania wolnego czasu i rowerowa (brak dróg rowerowych na terenie miasta).
- Niedostateczny, nieodpowiadający potrzebom rozwój infrastruktury drogowej, w tym wpływający na stan bezpieczeństwa osób pieszych –



konieczność podjęcia działań inwestycyjnych związanych z doświetleniem i oznakowaniem przejść dla pieszych.

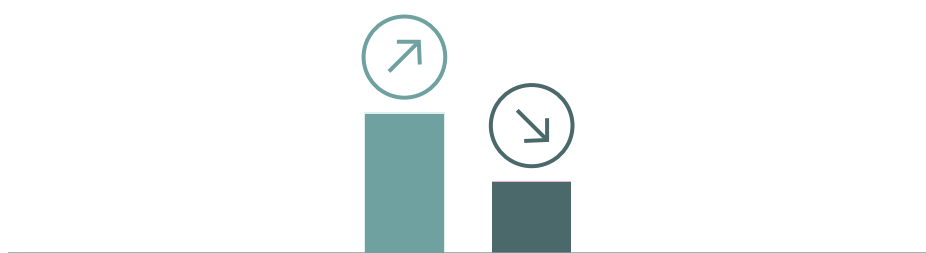
- Gmina posiada niemalże w pełni uporządkowaną gospodarkę przestrzenną (Orzesze (bez lasów) jest w 86% pokryte miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego).

3. ANALIZA SWOT

Poniżej przedstawiono analizę SWOT dla planowanego zakresu zadań i celów określonych w strategii.

Nazwa SWOT pochodzi z języka angielskiego i oznacza:

- **S** – Strengths (silne strony): wszystko, co stanowi silne strony miasta,
- **W** – Weaknesses (słabości): wszystko, co utrudnia realizację założonych planów,
- **O** – Opportunities (możliwości): wszystko, co może zwiększyć szanse powodzenia założonych planów,
- **T** – Threats (zagrożenia): wszystko, co zmniejsza szanse powodzenia założonych planów.



MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Dogodne położenie między Górnośląsko-Zagłębiowską Metropolią, a Aglomeracją Rybnicką; • Duża dostępność terenów pod rozwój inwestycji mieszkaniowych i gospodarczych; • Rosnące dochody budżetowe miasta; • Bogate zasoby przyrodnicze i krajobrazowe; • Skuteczność w pozyskiwaniu funduszy zewnętrznych na projekty infrastrukturalne (termomodernizacja, budowa nowej oczyszczalni) • Członkostwo w Związku Gmin i Powiatów Subregionu Centralnego umożliwiające realizowane projektów strategicznych współfinansowanych ze źródeł zewnętrznych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Niski stopień skanalizowania i zgazyfikowania gminy; • Niski odsetek osób podłączonych do sieci gazowej w miejscach gdzie istnieje bezpośredni dostęp do sieci; • Słaba infrastruktura rowerowa; • Wysokie zanieczyszczenie powietrza, wynikające z przestarzałych, indywidualnych źródeł ciepła; • Nieuzbrojone tereny przemysłowe; • Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego wymagające aktualizacji w kierunku odpowiadającym potrzebom rozwojowym miasta.



SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Polityka krajowa i europejska ukierunkowana na rozwój elektromobilności i poprawę jakości powietrza; • Planowane, duże, krajowe przedsięwzięcia infrastrukturalne, mogące wpłynąć na rozwój gospodarczy miasta; • Dodatnie saldo migracji – nowe budownictwo przyciąga do miasta nowe rodziny; • Moda na przenoszenie się z centrów aglomeracji na spokojniejsze i mniej zurbanizowane tereny. 	<ul style="list-style-type: none"> • „Rozlewające się” budownictwo mieszkalne na obszary oddalone od istniejącej infrastruktury sieciowej; • Niepewność co do wysokości i kształtu dofinansowań unijnych w perspektywie budżetowej 2021-2027; • Możliwa recesja gospodarcza związana z epidemią COVID-19; • Inwestycje kolejowe w ramach CPK, przebiegające przez teren Orzesza, w zależności od ostatecznego przyjętego ich wariantu, mogą przerywać naturalne połączenia dróg gminnych, powiatowych i wojewódzkich, oraz zaburzyć obecny ładu przestrzenny, urbanistyczny i przyrodniczy Miasta (w szczególności przez negatywne oddziaływanie na tereny zabudowy mieszkaniowej i tereny zielone).

4. ANALIZA NADRZĘDNYCH DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH



ZINTEGROWANA STRATEGIA ROZWOJU DLA OBSZARU FUNKCJONALNEGO POWIATU MIKOŁOWSKIEGO WRAZ Z PRZYGOTOWANIEM PLANU OPERACYJNEGO NA LAT 2017-2025

Strategia obejmuje swoim zasięgiem obszar funkcjonalny powiatu mikołowskiego, w którego skład wchodzi 5 gmin: Mikołów, Orzesze, Ornontowice, Łaziska Górne, Wiry oraz powiat mikołowski.



Celem Strategii jest określenie wspólnych możliwych do realizacji projektów w ramach wybranych obszarów tematycznych, a także wypracowanie zasad współpracy pomiędzy poszczególnymi członkami obszaru. W założeniach Strategia ma niwelować zidentyfikowane problemy dla obszaru, a także skupić się na wspólnych przewagach konkurencyjnych.



Wspólną dla wszystkich gmin, misją obszaru funkcjonalnego powiatu mikołowskiego jest zapewnienie wysokiej jakości warunków życia mieszkańców dzięki stale rozwijanej współpracy wszystkich partnerów obszaru funkcjonalnego, przyczyniającej się do rozwoju lokalnej gospodarki oraz zwiększenia dostępności i jakości usług publicznych.

Realizacji misji służyć mają inwestycyjne zadania priorytetowe, którymi dla Orzesza są:



1. Montaż efektywnego energetycznie oświetlenia ulicznego,
2. Utworzenie Orzeskiego Centrum Możliwości – Przystani dla Młodych (projekt rewitalizacyjny),
3. Rozwój edukacji przedszkolnej,
4. Zapewnienie dostępu do usług opiekuńczych nad dziećmi do 3 lat w Orzeszu,
5. Budowa centrum przesiadkowego w mieście Orzesze,
6. Uporządkowanie gospodarki ściekowej.



Wskazane w Strategii zadania są już w dużej mierze na obszarze Orzesza realizowane. Głównie za sprawą Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020. Kluczową inwestycją na najbliższe lata pozostaje jednak ciągle budowa centrum przesiadkowego przy Dworcu Głównym w Orzeszu.



STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO „ŚLĄSKIE 2030”

Nadrzędnym dokumentem, określającym regionalne cele i priorytety rozwojowe, jest Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”, uchwalona przez Sejmik Województwa Śląskiego 19 października 2020 roku.



Przedstawiona w dokumencie wizja rozwoju jest kontynuacją i uszczegółowieniem myśli strategicznej realizowanej już od 2000 roku w kolejnych edycjach Strategii. Natomiast coraz bardziej podkreślane są zagadnienia transformacji regionu uwzględniające poszanowanie środowiska naturalnego. Stąd podtytuł dokumentu – Zielone Śląskie.

Strategia „Śląskie 2030” odpowiada również na wyzwania demograficzne, stojące przed województwem śląskim oraz związane z poprawą warunków życia w regionie, zarówno dla jego obecnych, jak i przyszłych mieszkańców.

Z uwagi na coraz większe znaczenie koncentracji tematycznej w europejskiej oraz krajowej polityce rozwoju w procesie prac nad aktualizacją Strategii wyznaczono również obszary szczególnie ważne z punktu widzenia zidentyfikowanych wyzwań rozwojowych województwa tzw. Obszary Strategicznej Interwencji w ujęciu tematycznym (OSI).

Wyznaczone obszary odpowiadają na najważniejsze problemy i potencjały zarysowane w diagnozie strategicznej województwa oraz uwzględniają założenia nowej strategii wzrostu Europejskiego Zielonego Ładu.

W Strategii „Śląskie 2030” zidentyfikowano 5 OSI:

1. obszary cenne przyrodniczo,
2. ośrodki wzrostu,
3. gminy tracące funkcje społeczno-gospodarcze,
4. gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza,
5. gminy w transformacji górniczej.

oś 1

obszary cenne
przyrodniczo

W ramach OSI I, wyznaczone zostały 5 kategorii oceny walorów przyrodniczych. Od poziomu I – brak walorów, do poziomu V – najwyższych walorów przyrodniczych.



Miasto Orzesze zostało zaklasyfikowane do kategorii IV – wysokie walory przyrodnicze, co stanowi najwyższą wartość w powiecie i regionie.

Zadania określone w Strategia Rozwoju Miasta Orzesze realizują następujące cele strategiczne:

Cel B

- Rozwój istniejących i tworzenie nowych produktów turystycznych oraz wzmacnianie marek terytorialnych, w tym poprzez rozwój infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej.

Cel C

- Wspieranie wdrożenia i egzekwowania rozwiązań poprawiających jakość powietrza.
- Wsparcie działań zmierzających do zachowania i odtwarzania bio- i georóżnorodności, w tym ochrona obszarów o wysokich walorach przyrodniczych, leśnych i korytarzy ekologicznych.
- Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców i kształtowanie postaw proekologicznych.
- Wspieranie rozwiązań ograniczających niską emisję, w tym poprawa standardu energetycznego zabudowy mieszkaniowej i budynków użyteczności publicznej
- Zapewnienie dostępu do sieci poprzez budowę i modernizację infrastruktury komunalnej.

oś 2
ośrodki wzrostu

Cel D

- Wspieranie rozwoju zróżnicowanych i wysokiej jakości usług publicznych dostępnych dla wszystkich mieszkańców regionu.
- Ochrona, promocja oraz podnoszenie atrakcyjności miejsc i obiektów o wartości historycznej, symbolicznej, architektonicznej, przyrodniczej, stanowiących „wizytówki” regionu.

Ośrodki wzrostu identyfikują obszary predystynowane do pełnienia wiodących funkcji gospodarczych i społecznych w regionie. Do najważniejszych i ważnych ośrodków wzrostu w województwie śląskim zaliczone zostały cztery duże miasta: Katowice, Bielsko-Biała, Gliwice oraz Częstochowa, na obszarze których zlokalizowane są siedziby szkół wyższych oraz jednostek B+R.



Miasto Orzesze zostało zaklasyfikowane jako uzupełniający ośrodek wzrostu dla Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii i Aglomeracji Rybnickiej.

Zadania określone w Strategia Rozwoju Miasta Orzesze realizują następujące cele strategiczne:

Cel A

- Rozwój współpracy przedsiębiorstw, w tym w ramach klastrów i sieci

Cel C

- Poprawa powiązań transportowych poprzez ich przywrócenie, rozbudowę, modernizację i zarządzanie infrastrukturą wzmacniającą dostępność i spójność regionu, w tym w zakresie dróg, linii kolejowych, szlaków wodnych oraz dróg rowerowych, a także wsparcie działań na rzecz wzrostu bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego.
- Rozwój proekologicznej infrastruktury wytwarzania, magazynowania i przesyłu energii elektrycznej i ciepła, w tym rozwój OZE.
- Rekultywacja i rewitalizacja obszarów zdegradowanych oraz zagospodarowanie terenów i obiektów przemysłowych m.in. na cele środowiskowe, gospodarcze, kulturalne, rekreacyjne.

- Poprawa jakości i atrakcyjności przestrzeni publicznych, szczególnie centrów miast oraz osiedli mieszkaniowych i starych dzielnic.
- Wspieranie rozwiązań ograniczających niską emisję, w tym poprawa standardu energetycznego zabudowy mieszkaniowej i budynków użyteczności publicznej.

Cel D

- Ochrona, promocja oraz podnoszenie atrakcyjności miejsc i obiektów o wartości historycznej, symbolicznej, architektonicznej, przyrodniczej, stanowiących „wizytówki” regionu.

oś 3

gminy tracące
funkcje
społeczno-
gospodarcze

Gminy tracące funkcje to ośrodki, które w ciągu kilkunastu lat stopniowo traciły swoją pozycję, jako znaczących ośrodków gospodarczych i społecznych w regionie, predystynowanych do pełnienia istotnej roli dla mieszkańców województwa jako miejsca pracy, zamieszkania i realizacji różnorodnych potrzeb społeczności.



Miasto Orzesze nie znajduje się na liście gmin tracących funkcje społeczno-gospodarcze, zatem zadania określone w Strategii Rozwoju Miasta Orzesze mniej wpływają na realizację celów wskazanych w OSI 3.

oś 4

gminy
z problemami
środowiskowymi
w zakresie
jakości
powietrza

Największym wyzwaniem w obszarze jakości środowiska stało się zapewnienie odpowiedniej jakości powietrza na obszarze całego województwa. Do wyznaczenia obszaru OSI wykorzystano dane według stanu na rok 2018 pozyskane z Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska. Główną przyczyną złej jakości powietrza w województwie śląskim jest emisja z indywidualnego ogrzewania budynków mieszkalnych, a pomimo działań podejmowanych w ostatnich latach, badania jakości powietrza nie wskazały znaczącej poprawy jakości powietrza.



Miasto Orzesze znajduje się w II (w trójstopniowej skali) poziomie obszarów problemowych.

Zadania określone w Strategia Rozwoju Miasta Orzesze realizują następujące cele strategiczne:

Cel B

- Promocja aktywnego i zdrowego stylu życia

Cel C

- Wspieranie wdrożenia i egzekwowania rozwiązań poprawiających jakość powietrza.
- Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców i kształtowanie postaw proekologicznych.
- Rozwój proekologicznej infrastruktury wytwarzania, magazynowania i przesyłu energii elektrycznej i ciepła, w tym rozwój OZE.
- Wspieranie rozwiązań ograniczających niską emisję, w tym poprawa standardu energetycznego zabudowy mieszkaniowej i budynków użyteczności publicznej.
- Wsparcie rozwoju zintegrowanego, zrównoważonego i niskoemisyjnego transportu w miastach i ich obszarach funkcjonalnych oraz obszarach wiejskich, w szczególności transportu zbiorowego.
- Zapewnienie dostępu do sieci poprzez budowę i modernizację infrastruktury komunalnej.

oś 5

gminy
w transformacji
górnictwej

Z uwagi na wyzwanie związane z koniecznością kontynuacji procesów restrukturyzacyjnych w obszarze sektora górnictwa, zidentyfikowano obszary, na których będą występowały lub już występują negatywne skutki prowadzonej transformacji. W analizie uwzględniono, towarzyszące temu procesowi, zjawiska społeczne, przestrzenne oraz środowiskowe.

Do gmin objętych procesem transformacji górnictwej zaliczono więc jednostki, na których występuje jedna z poniższych przesłanek:

- występują tereny pogórnictwa po zakończonej już działalności wydobywczej (kopalnie zlikwidowane lub w likwidacji),
- prowadzona jest aktualnie działalność wydobywcza węgla kamiennego,
- występuje znacząca liczba pracujących w sektorze górnictwym i istotny odsetek pracujących w górnictwie w ogóle zatrudnionych.

Z uwagi na powyższe wyróżniamy więc 3 typy gmin w transformacji górnictwej: gminy z problemem społecznym i przestrzennym, gminy z problemem społecznym oraz gminy z problemem przestrzennym.



Miasto Orzesze zostało zakwalifikowane do gmin w transformacji społeczno-przestrzennej, dla której Strategia „Śląskie 2030”, przewiduje ukierunkowanie rozwoju na poprawę jakości środowiska, rozwoju usług publicznych, poprawę jakości przestrzeni publicznych, zwiększenie aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców oraz rozwój oferty czasu wolnego

Zadania określone w Strategia Rozwoju Miasta Orzesze realizują następujące cele strategiczne:

Cel A

- Rozwój infrastruktury ułatwiającej lokowanie i prowadzenie działalności gospodarczej, w tym stref aktywności gospodarczej, Polskiej Strefy Inwestycji, parków technologicznych, przemysłowych oraz klastrów ze szczególnym uwzględnieniem klastrów ze statusem Krajowego Klastra Kluczowego.
- Rozwój współpracy przedsiębiorstw, w tym w ramach klastrów i sieci.
- Rozwój istniejących i tworzenie nowych produktów turystycznych oraz wzmacnianie marek terytorialnych, w tym poprzez rozwój infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej.

Cel B

- Podniesienie jakości i poprawa dostępu do oferty i infrastruktury kultury, sportu, rekreacji i turystyki umożliwiającej wszechstronny rozwój mieszkańców.
- Wyposażanie przestrzeni publicznych w infrastrukturę umożliwiającą wspólne spędzanie czasu przez mieszkańców oraz integrację społeczności lokalnych, w tym zapewniającą dostępność urbanistyczno-architektoniczną dla osób ze szczególnymi potrzebami.
- Wzmocnienie aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców, w tym osób starszych i osób z niepełnosprawnościami.

Cel C

- Wspieranie wdrożenia i egzekwowania rozwiązań poprawiających jakość powietrza.
- Rozwój proekologicznej infrastruktury wytwarzania, magazynowania i przesyłu energii elektrycznej i ciepła, w tym rozwój OZE.
- Rekultywacja i rewitalizacja obszarów zdegradowanych oraz zagospodarowanie terenów i obiektów przemysłowych m.in. na cele środowiskowe, gospodarcze, kulturalne, rekreacyjne. Poprawa jakości i atrakcyjności przestrzeni publicznych, szczególnie centrów miast oraz osiedli mieszkaniowych i starych dzielnic.
- Wspieranie rozwiązań ograniczających niską emisję, w tym poprawa standardu energetycznego zabudowy mieszkaniowej i budynków użyteczności publicznej.

Wizja rozwoju Województwa Śląskiego do roku 2030 nie przewiduje lokalizowania na terenie Miasta Orzesze żadnych dużych, wojewódzkich inwestycji infrastrukturalnych. Wyzwania, jakie stoją przed regionem, to przede wszystkim zmierzenie się z problemem transformacji górniczej oraz zanieczyszczeniami powietrza. Co jest aktualne również dla obszaru Miasta Orzesze.



UCHWAŁA ANTYSMOGOWA

Uchwałą nr V/36/1/2017 z dnia 7 kwietnia 2017 r. w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa śląskiego ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw (tzw. uchwała antysmogowa), Sejmik Województwa Śląskiego wprowadził na terenie województwa ograniczenia w zakresie eksploatacji indywidualnych instalacji spalania paliw stałych.

W myśl uchwały:



- od 1 stycznia 2022 roku w przypadku instalacji eksploatowanych w okresie powyżej 10 lat od daty ich produkcji lub nieposiadających tabliczki znamionowej;
- od 1 stycznia 2024 roku w przypadku instalacji eksploatowanych w okresie od 5 do 10 lat od daty ich produkcji;
- od 1 stycznia 2026 roku w przypadku instalacji eksploatowanych w okresie poniżej 5 lat od daty ich produkcji;
- od 1 stycznia 2028 roku w przypadku instalacji spełniających wymagania w zakresie emisji zanieczyszczeń określonych dla klasy 3 lub klasy 4 według normy PN-EN 303-5:2012,

dopuszcza się wyłącznie eksploatację instalacji, które spełniają minimum standard emisyjny zgodny z 5 klasą granicznych wartości emisji zanieczyszczeń wyrażonych w normie PN-EN 303-5:2012.

Dodatkowo w opalaniu kotłów i pieców zakazuje się stosowania:

- węgla brunatnego oraz paliw stałych produkowanych z wykorzystaniem tego węgla;
- mułów i flotokonzentratów węglowych oraz mieszanek produkowanych z ich wykorzystaniem;
- paliw, w których udział masowy węgla kamiennego o uziarnieniu poniżej 3 mm wynosi więcej niż 15 %;
- biomasy stałej, której wilgotność w stanie roboczym przekracza 20 %.



W myśl uchwały do końca 2027 r. mieszkańcy Orzesza staną przed wyzwaniem wymiany wszystkich kotłów węglowych niespełniających wymogów 5 klasy według normy PN-EN 303-5-2012. Począwszy od kotłów niespełniających żadnych wymogów środowiskowych (do końca roku 2021), aż po kotły 3 i 4 klasy (do końca roku 2027).



STRATEGIA NA RZECZ ODPOWIEDZIALNEGO ROZWOJU DO ROKU 2020 (Z PERSPEKTYWĄ DO 2030 R.) KRAJOWA STRATEGIA ROZWOJU REGIONALNEGO 2030

W przyjętej przez rząd „Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)” wskazano nowy model rozwoju regionalnego Polski. Przewidziano w nim rozwój naszego kraju jako społecznie i terytorialnie zrównoważony, dzięki któremu efektywnie będą rozwijane oraz wykorzystywane miejscowe zasoby i potencjały wszystkich regionów.



Celem takiego modelu jest wspomaganie w szczególności obszarów, które nie mogą w pełni rozwinąć swojego potencjału rozwojowego, bo utraciły swoje funkcje społeczno-gospodarcze (np. przestały być miastami wojewódzkimi), przez co stały się mniej odporne na różne zjawiska kryzysowe (np. negatywne skutki procesów demograficznych).

Kluczowym elementem Rozwoju Regionalnego jest wsparcie dla gmin znajdujących się na liście 139 miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze. Na liście tej nie znajduje się Orzesze, stąd Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego ma marginalne znaczenie dla Miasta.



PROGRAM ROZWOJU ODRZAŃSKIEJ DROGI WODNEJ

W Ministerstwie Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej trwają prace nad przygotowaniem projektu Programu Rozwoju Odrzańskiej Drogi Wodnej, który obejmie również drogi wodne funkcjonalnie powiązane, tj. Kanał Śląski i polski odcinek połączenia Dunaj-Odra-Łąba (droga wodna Kędzierzyn-Koźle – Chałupki). W dokumencie zostanie przedstawiony zakres i harmonogram inwestycji niezbędnych do osiągnięcia międzynarodowej klasy żeglowności na Odrzańskiej Drodze Wodnej wraz z korzyściami

wynikającymi z ich realizacji. Zakończenie prac i przygotowanie ostatecznej wersji Programu Rozwoju Odrzańskiej Drogi Wodnej wraz z prognozą oddziaływania na środowisko zaplanowano na 2021 r. Elementem programu ma być budowa Kanału Śląskiego – drogi wodnej łączącej Odrę z Wisłą. Wstępny szacowany koszt budowy kanału to ok. 11 mld zł. Proponowany przebieg kanału przedstawia mapa zamieszczona poniżej. Szerokość kanału ma wynieść ok 40-45 m.



Przebieg wstępny wariantów trasy Kanału Śląskiego



Rysunek 2: Wstępny przebieg Kanału Śląskiego

Na terenie Orzesza kanał przechodzić może przez teren sołectw: Woszczyce, Królówka, Zgoń (prawdopodobnie w ciągu: Staw Jesionka -> Staw Zarzyna -> Potok Zgoński -> Gostyńka). Do czasu opublikowania Programu Rozwoju Odrzańskiej Drogi Wodnej, przebieg ten traktować należy jako orientacyjny. Realizacja kanału może wymagać przebudowy istniejących mostów, dróg i infrastruktury technicznej (rurociągi i gazociągi) oraz dokonania odpowiednich modernizacji obiektów hydrotechnicznych, stąd szczegółowy przebieg kanału określony zostanie na etapie dokumentacyjnego przygotowania inwestycji. Z uwagi jednak na skalę i koszt inwestycyjny budowy kanału spodziewać się należy, że jego budowa nie rozpocznie się wcześniej niż w 2030 r.



CENTRALNY PORT KOMUNIKACYJNY

Centralny Port Komunikacyjny to planowany węzeł przesiadkowy między Warszawą i Łodzią, który zintegruje transport lotniczy, kolejowy i drogowy. Na Program Kolejowy CPK składa się w sumie 12 tras kolejowych, w tym 10 tzw. szprych prowadzących z różnych regionów Polski do Warszawy i CPK. Łącznie do 2034 r. powstać ma 1789 km nowych linii kolejowych.

Na terenie Śląska planuje się budowę 100 km nowych linii kolejowych. Priorytetowymi inwestycjami mają być dwie linie dużych prędkości: nr 111, stanowiąc przedłużenie Centralnej Magistrali Kolejowej w kierunku regionu małopolsko-śląskiego oraz linia nr 113 Katowice – Kraków. Obie połączą się w nowym Węźle Małopolsko-Śląskim (WMS), tworząc nowy układ szybkich połączeń kolejowych między Katowicami, Krakowem, CPK, Warszawą i innymi miastami. W województwie śląskim powstanie także nowa linia nr 170 prowadząca z Chybia przez Jastrzębie Zdrój do Bogumina w Czechach. Inwestycja ta przywróci połączenia kolejowe Katowic z Jastrzębiem-Zdrojem, dziś największym polskim miastem bez dostępu do kolei, oraz umożliwi szybką podróż pomiędzy Katowicami a Ostrawą.

Organizator projektu - Centralny Port Komunikacyjny Sp. z o.o., przedstawił cztery warianty przebiegu nowych tras kolejowych przebiegających przez teren Orzesza, z których do realizacji ma zostać wybrany jeden.

Mapa wariantów: http://www.orzesze.pl/uploads/tinymce/2021/Aktualnosci/20201105_Orzesze.jpg

Na wniosek Burmistrza Miasta Orzesze, w dniu 4 lutego 2021 r. Rada Miejska Orzesze (uchwała nr XXVIII/335/21 Rady Miejskiej Orzesze) podjęła uchwałę w sprawie wyrażenia negatywnego stanowiska wobec planowanych przebiegów inwestycji kolejowych na terenie Miasta Orzesze, które w zaproponowanym kształcie, przebiegają zarówno przez tereny zabudowy mieszkaniowej jak i obszary zielone, przerywają naturalne połączenia dróg gminnych, powiatowych i wojewódzkich, powodując równocześnie zdecydowanie negatywny wpływ na ład przestrzenny, architektoniczny, urbanistyczny i przyrodniczy Miasta.

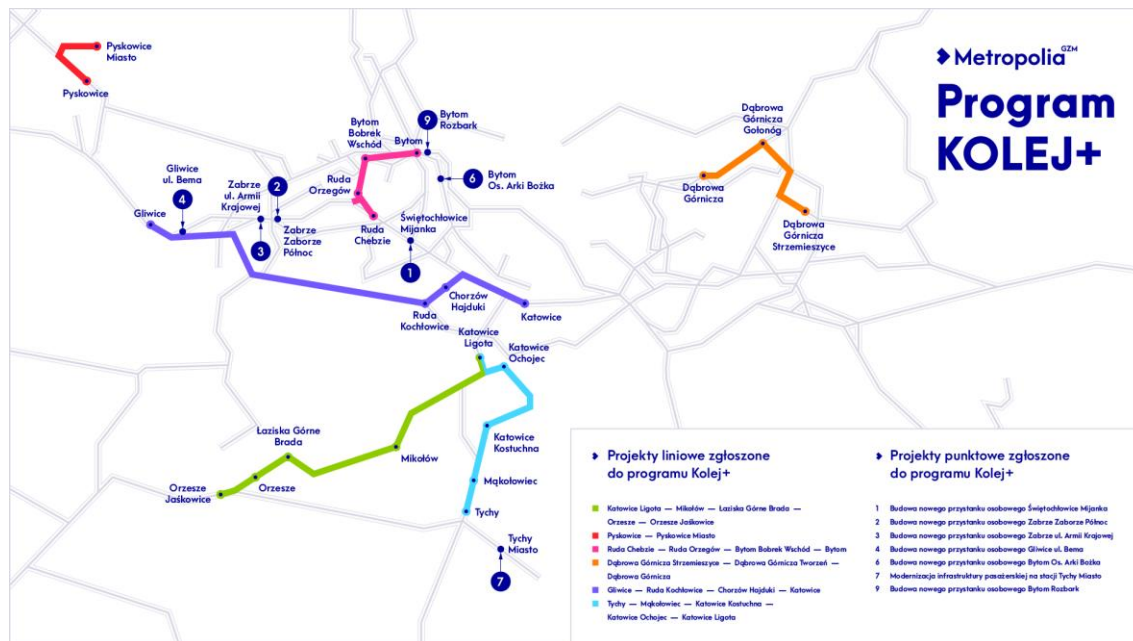


KOLEJ+

KOLEJ+, czyli Program Uzupełniania Lokalnej i Regionalnej Infrastruktury Kolejowej do 2028 roku, jest realizowany pod egidą Ministerstwa Infrastruktury. Głównym celem Programu jest uzyskanie/usprawnienie połączeń miejscowości liczących powyżej 10 tys. z miastami wojewódzkim. Na obszarze województwa śląskiego wybrano do realizacji 19 projektów. Piętnaście z nich, na łączną kwotę 1,7 mld zł, realizowanych będzie jako element poprawy komunikacji z Górnośląsko-Zagłębiowską Metropolią. To m. in. odbudowa linii kolejowej w Pyskowicach, stworzenie nowego połączenia z Bytomią do Rudy Śląskiej, połączenie Gliwic z Katowicami przez Rudę Śląską, Kochłowice i Chorzów Hajduki. Wśród projektów przewidziano do realizacji również „Zwiększenie zdolności przepustowej linii kolejowej nr 140 na odc. Katowice Ligota – Orzesze Jaśkowice poprzez budowę drugiego toru i dodatkowych przystanków osobowych”. Liderem tego projektu jest miasto Mikołów. Partnerami obok GZM są Katowice, Łaziska Górne, Orzesze i Województwo Śląskie. Potencjalny przebieg inwestycji w ramach programu Kolej+ na terenie Metropolii GZM, obrazuje mapa.



Wstępny przebieg tzw. komponentu kolejowego Centralnego Portu Komunikacyjnego w woj. Śląskim



Rysunek 3: Linie kolejowe planowane do modernizacji w ramach programu Kolej+,
źródło: <https://metropoliagzm.pl> (projekty punktowe nr 5 - budowa przystanku Gliwice Czechowice i nr 8 - budowa przystanku Mysłowice Północ, zostały wycofane)

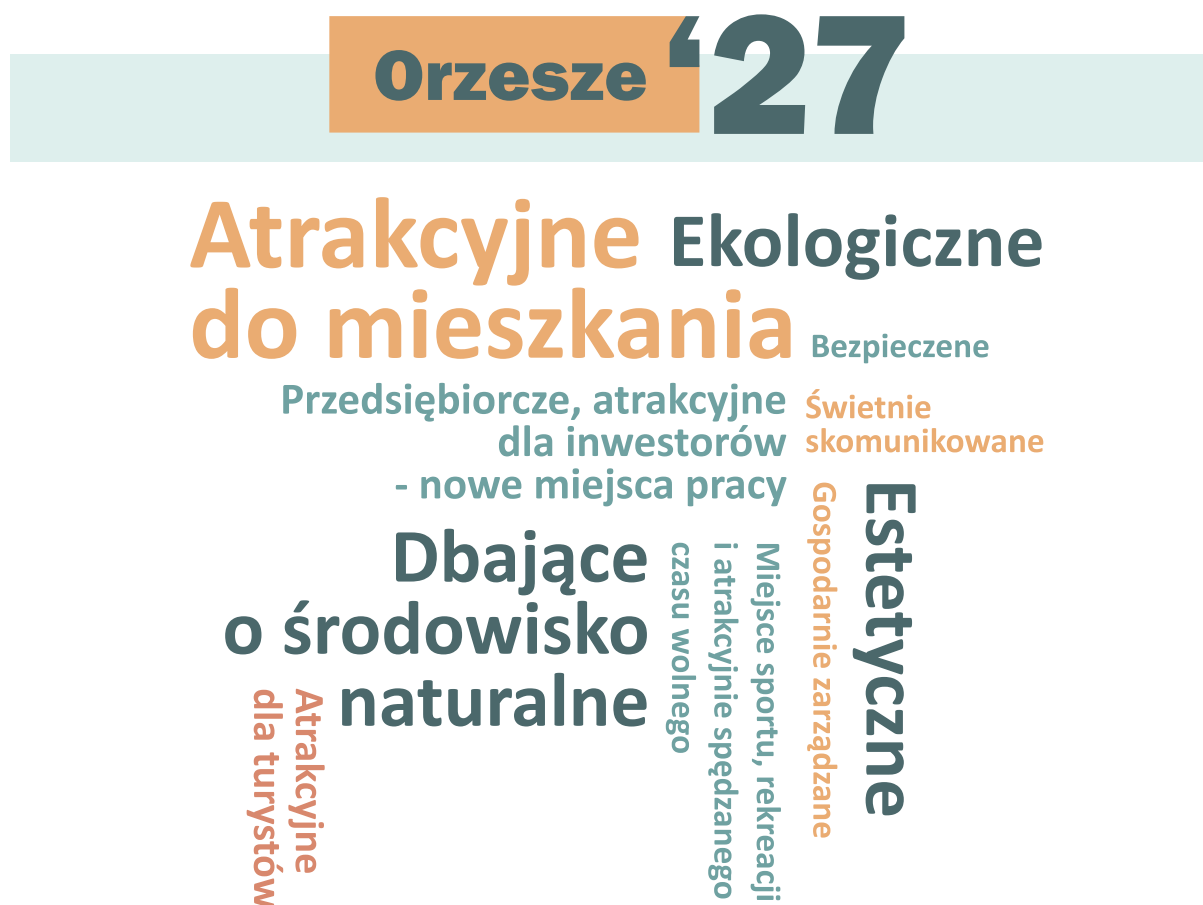
5. MISJA I CELE STRATEGII

Strategia rozwoju Miasta Orzesze na lata 2021-2027 jest dokumentem, w którym zdiagnozowano aktualną sytuację społeczno-gospodarczą. Zwrócono uwagę zarówno na mocne strony, jak i obszary problemowe. W procesie tworzenia i realizacji strategii istotne jest również określenie misji i wizji. Są to dwa elementy strategii ukazujące najważniejsze kierunki rozwoju.

Misja koncentruje się na podstawowych wartościach, które przyświecają władzom gminy i jego mieszkańcom w procesach rozwojowych. Wskazuje również na czynniki uzasadniające przyjęcie określonych wartości jako nadrzędnych. Zawiera w sobie odpowiedzi na pytania: Kim jesteśmy? Czym się zajmujemy? Dlaczego? Co jest naszym priorytetem?

Wizja to obraz gminy, który będzie efektem realizacji podejmowanej strategii. Ukazuje miasto w perspektywie strategicznej – do 2027 roku, zmienione poprzez realizację przyjętych działań i osiągnięcie zamierzonych przez samorząd celów.

Grafika zamieszczona poniżej wskazuje na wartości, z jakimi mieszkańcy chcieliby, aby Miasto Orzesze było utożsamiane w 2027 r.



Rysunek 4: Wizja Miasta Orzesze w 2027 r. (źródło: Raport z ankietyzacji przeprowadzonej na potrzeby opracowania dokumentu pn. „Strategia rozwoju Miasta Orzesze na lata 2021-2027”).

Na bazie przeprowadzonej diagnozy oraz badania ankietowego mieszkańców określono następującą misję i wizję Miasta:



MISJA

wartości jakimi kierować się będzie
Miasto Orzesze do 2027 r.

Tworzenie atrakcyjnych warunków do zamieszkania w przyjaznym, bezpiecznym i czystym środowisku oraz rozwoju społeczno-gospodarczego poprzez wykorzystanie komunikacyjnego potencjału Gminy, skutecznych działań samorządowych oraz wspieranie oddolnych inicjatyw społecznych.



WIZJA

cel do jakiego będzie dążyć
Miasto Orzesze
w perspektywie do roku 2027.

Miasto Orzesze – atrakcyjna przestrzeń do życia łącząca środowisko naturalne, spuściznę kulturową i historyczną z nowoczesnością. Stawiająca na zrównoważony rozwój – wykorzystanie potencjału rozwojowego połączonego z ochroną zasobów przyrodniczych.

Misję i wizję Strategii streścić można w haśle przewodnim dokumentu: Orzesze – zielona enklawa Śląska.

ORZESZE

Zielona enklawa Śląska

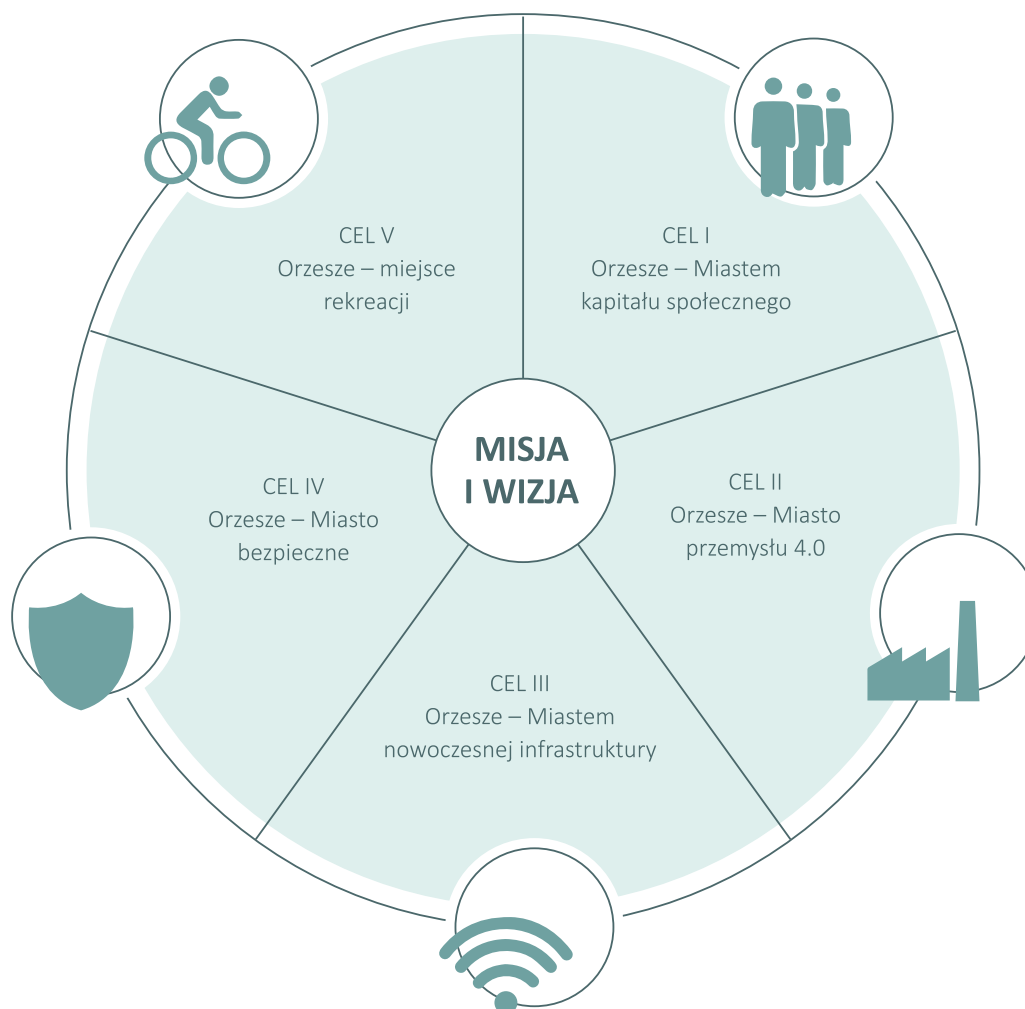
Najważniejszą wartością dla rozwoju Orzesza jest stworzenie atrakcyjnej przestrzeni do zamieszkania. Zwłaszcza dla osób, które chcą uwolnić się od wielkomiejskiego zgiełku oraz spędzać czas wolny blisko natury.

Od strony pozytywnej wizja będzie osiągnięta poprzez wspieranie oddolnych aktywności sprzyjających integrowaniu ze sobą mieszkańców, rozwój obszarów rekreacyjnych (rozbudowa infrastruktury rowerowej, sportowej, parków, placów zabaw), poprawę bezpieczeństwa i wspieranie inwestycji związanych z ograniczaniem zanieczyszczeń powietrza (przede wszystkim likwidacji tzw. kopciuchów -

węglowych kotłów w budynkach jednorodzinnych). Ważnym elementem do osiągnięcia celu jest integracja społeczna mieszkańców. Kapitał społeczny to przede wszystkim więzi międzyludzkie, stopień zaufania między nimi, a także umiejętność i chęć współdziałania. Integracja mieszkańców przyczynia się do ograniczenia patologii, znieczulicy i wykluczenia społecznego.

Od strony negatywnej realizacja określonej wizji i misji wiązać się będzie z ograniczaniem obszarów zabudowy przemysłowej oraz tzw. rozlewającej się zabudowy jednorodzinnej – powstającej w obszarach niezabudowanych i nieuzbrojonych w instalacje sieciowe – gaz i kanalizację. W zakresie porządku urbanistycznego należy dążyć do zagęszczania istniejącej zabudowy i zapewniania strefy buforowej między obszarami mieszkalnymi i przemysłowymi a terenami leśnymi (poprzez utrzymanie terenów o charakterze uprawowym lub łąkowym).

Uszczegółowieniem nakreślonej wizji i misji są cele strategiczne.





CEL I: Orzesze – Miastem kapitału społecznego

Paradoksem współczesności jest fakt, że obserwowany ogromny rozwój technologii komunikacyjnych nie przekłada się na budowę lokalnej wspólnoty. Wręcz odwrotnie – realne relacje międzyludzkie zastępowane są wirtualnymi, prowadząc do alienacji i wykluczenia – zwłaszcza osób starszych. Również według mieszkańców Orzesza, jedną z największą obaw na przyszłość jest właśnie znieczulica społeczna i wzajemna obojętność. Zwłaszcza w czasie ograniczania kontaktów społecznych, związanych z pandemią COVID-19, szczególną wagę zyskują inicjatywy wzmacniające lokalne więzi i budowanie poczucia odpowiedzialności za swoje otoczenie i swoich sąsiadów.



W ramach
I celu
strategicznego
należy:

- wspierać lokalne stowarzyszenia oraz inicjatywy lokalnych aktywistów społecznych;
- rozwijać działalność MOK Orzesze, poprzez organizację koncertów, występów z udziałem mieszkańców, spotkań z lokalnymi artystami i ciekawymi osobowościami;
- rozwijać aktywność miasta w Internecie i na portalach społecznościowych;
- dbać o należyłą oprawę świąt państwowych – zwłaszcza w formie inicjatyw angażujących dzieci i rodziny;
- opracować nowe standardy w zakresie konsultacji społecznych uwzględniających zwłaszcza komunikację z mieszkańcami poprzez portale społecznościowe;
- rozwijać ofertę kulturalną i zorganizowane formy spędzania wolnego dla dzieci i młodzieży;
- opracować i przyjąć miejską politykę senioralną.



CEL II: Orzesze – Miasto przemysłu 4.0

Wzmianka o dekarbonizacji gospodarki, jako jeden z pięciu priorytetów unii energetycznej, znalazła się w komunikacie Komisji Europejskiej zatytułowanym „Strategia ramowa na rzecz stabilnej unii energetycznej opartej na przyszłościowej polityce w dziedzinie klimatu”. Nie jest zasadne już pytanie, czy Unię Europejską (a tym samym Polskę) czeka dekarbonizacja, czyli odejście od energetyki i przemysłu opartego o węgiel i procesy wysokoemisyjne. Aktualnie można się tylko zastanawiać – kiedy dekarbonizacja stanie się faktem. Problem transformacji obszarów górniczych dotyczy również Orzesza,

a polegać ma ona na promowaniu tzw. przemysłu 4.0, a więc technologii opartych o automatyzację, informatyzację, efektywność energetyczną, odnawialne źródła energii i nowoczesne technologie. Aby móc zostać beneficjentem transformacji, a nie jej ofiarą, konieczne jest stworzenie przestrzeni przyjaznej dla rozwoju i nieuciążliwej dla mieszkańców Orzesza działalności gospodarczej.



W ramach
II celu
strategicznego
należy:

- opracować aktualizację Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego dla całego miasta, uwzględniającą politykę rozwojową miasta;
- dostosować zapisy w Miejscowych Planach Zagospodarowania Przestrzennego do aktualnych potrzeb inwestycyjnych;
- przygotować pod względem prawnym i infrastrukturalnym tereny inwestycyjne (uzbrojenie) celem pozyskania inwestorów zewnętrznych;
- stworzyć system zachęt i wsparcia (np. zwolnień podatkowych), zachęcających do podejmowania działań inwestycyjnych przez inwestorów zewnętrznych;
- utworzyć klaster energii zajmujący się rozwojem odnawialnych źródeł energii.



CEL III: Orzesze – Miastem nowoczesnej infrastruktury

Spodziewać należy się, że najbliższe lata uwidoczną, pojawiające się od kilku lat, nowe trendy w podejściu do infrastruktury, która ukierunkowana będzie na rozwiązania możliwie bezpieczne i możliwie przyjazne środowisku. W transporcie, ograniczany (zwłaszcza w centrach dużych miast) będzie ruch samochodów osobowych, na rzecz transportu zbiorowego i alternatywnych form komunikacji – rowerów, hulajnóg i skuterów elektrycznych. W energetyce, miejsce kotłów węglowych zajmować będą pompy ciepła oraz kotły gazowe, a konwencjonalnych elektrowni – odnawialne źródła energii – zwłaszcza tych o charakterze lokalnym. Podążanie za tymi trendami pozwoli na poprawę jakości powietrza w mieście oraz bezpieczeństwa: energetycznego i w ruchu drogowym.



- rozwijać infrastrukturę rowerową;
- modernizować i rozbudowywać infrastrukturę dróg gminnych;
- dążyć do rozbudowy infrastruktury komunikacyjnej rozwijającej zasięg oddziaływania centrum przesiadkowego, poprawiającego skomunikowanie gminy z innymi miastami;
- wspierać likwidację kotłów węglowych oraz budowę indywidualnych odnawialnych źródeł energii na budynkach jednorodzinnych;



W ramach
III celu
strategicznego
należy:

- wyznaczyć tereny inwestycyjne pod komercyjne instalacje odnawialnych źródeł energii (np. farm fotowoltaicznych) o charakterze nieuciążliwym;
- kontynuować termomodernizację budynków komunalnych;
- kontynuować modernizację miejskiej infrastruktury oświetleniowej – wymiana na oprawy efektywne energetycznie;
- rozbudowywać sieć kanalizacyjną oraz gazową;
- wybudować nowy Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych;
- opracować program rozwoju elektromobilności (zwłaszcza infrastruktury ładowania pojazdów elektrycznych).



CEL IV: Orzesze - Miasto bezpieczne

Bezpieczeństwo nie jest pojęciem ograniczającym się wyłącznie do ruchu drogowego czy przestępczości. W nowoczesnych miastach bezpieczeństwo odnosi się również do odporności na zmiany klimatyczne (zwłaszcza nagłe zjawiska pogodowe), bezpieczeństwa socjalnego, ochrony zdrowia oraz zabezpieczenia społecznego – zwłaszcza osób starszych i niepełnosprawnych.



W ramach
IV celu
strategicznego
należy:

- sukcesywnie doposażać jednostki OSP w sprzęt pożarniczy niezbędny do prowadzenia działań ratowniczych (zarówno o charakterze przeciwpożarowym, jak i przeciwpowodziowym, związanym z wypadkami drogowymi);
- rozszerzać działania profilaktyczne realizowane w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii;
- wzmacniać współpracę służb publicznych (straży pożarnej, policji) ze społecznością lokalną;
- stworzyć odpowiednie warunki wsparcia dla inicjatyw tworzenia miejsc rehabilitacji osób niepełnosprawnych i aktywizowania seniorów (domy opieki dziennej, domy seniorów, świetlice środowiskowe);
- wspierać inicjatywy związane z aktywizacją.



CEL V: Orzesze – miejsce rekreacji

Jednym z najważniejszych oczekiwań mieszkańców, wyrażonych w badaniu ankietowym, jest rozwój terenów rekreacyjnych i sportowych. Jakość oferty związanej z aktywnym spędzaniem czasu jest bowiem jednym z kluczowych czynników wpływających na ocenę jakości życia w mieście, a atrakcyjna i uporządkowana przestrzeń wpływa pozytywnie na wartość nieruchomości – zachęca bowiem do inwestycji i osiedlania się przez nowych mieszkańców.









W ramach
V celu
strategicznego
należy:

- wspierać inicjatywy eksponujące lokalne walory przyrodnicze i dziedzictwo historyczne w celu promocji miasta;
- wzmacniać współpracę z Lasami Państwowymi celem tworzenia leśnych przestrzeni rekreacyjnych (zwłaszcza poprzez tworzenie leśnych szlaków i ścieżek rowerowych);
- wspierać rozwój Orzeskiego Centrum Możliwości;
- rozbudowywać i modernizować infrastrukturę rekreacyjną i sportową (boiska na terenie miasta, boiska przyszkolne, sale gimnastyczne przy szkołach, siłownie plenerowe, place zabaw);
- wybudować nowoczesną Salę Sportową odpowiadającą potrzebom mieszkańców;
- utworzenie nowoczesnego i spełniającego potrzeby mieszkańców miejsca realizacji potrzeb kulturalno-rekreacyjno-edukacyjnych mieszkańców,
- zaadaptować lub wybudować nowy budynek pod siedzibę Miejskiego Ośrodka Kultury;
- dążyć do rewitalizacji terenów zielonych, zabytkowych i przemysłowych w kierunku rekreacyjnym;
- promować czytelnictwo oraz rozwijać miejską ofertę biblioteczną.

6. PLAN DZIAŁAŃ

Dobór właściwych działań sprzyjających zrównoważonemu rozwojowi to kluczowy element Strategii. Wybrane działania przybliżać mają Miasto Orzesze do osiągnięcia celów przedstawionych w rozdziale poświęconym misji i wizji. Kolejność prezentowanych zadań nie jest związana z hierarchią ich ważności, ale powiązana jest z poszczególnymi celami strategicznymi.

Działania przedstawione są według spójnego wzorca (fiszki), który określa:

-  numer zadania,
-  nazwę zadania,
-  identyfikację problemu, jaki stanowi podstawę realizacji zadania,
-  realizowane cele,
-  opis zadania,
-  oczekiwane skutki realizacji zadania.

Każde ze wskazanych działań ma charakter rekomendacji sprzyjającej osiągnięciu zamierzonych celów. Dlatego też zaprezentowany katalog nie może być traktowany jako zamknięte zestawienie, ale raczej jako zestaw wytycznych, który w miarę pojawiania się nowych potrzeb, koncepcji, źródeł finansowania czy rozwiązań technologicznych powinien być aktualizowany i poszerzany.

Należy mieć również świadomość, że realizacja większości zadań inwestycyjnych warunkowana jest możliwością pozyskania finansowania zewnętrznego.

**CEL I: Orzesze – Miastem kapitału społecznego****ZADANIE 1****A.****NAZWA ZADANIA:**

Orzeskie Centrum Kultury

B.**ZIDENTYFIKOWANY PROBLEM:**

Obecna siedziba MOK Orzesze nie jest dostosowana do potrzeb i wymogów nowoczesnego centrum kultury. Pomieszczenia, korytarze, toalety nie są przystosowane do osób niepełnosprawnych. Instalacja elektryczna i komunikacyjna oraz wyposażenie sal warsztatowych nie jest wystarczające dla prowadzenia transmisji lub zajęć on-line.

C.**REALIZOWANE CELE:**

Cel IV – Orzesze – miasto kapitału społecznego

D.**OPIS:**

W ramach zadania przewiduje się utworzenie nowego Orzeskiego Centrum Kultury. Celem zadania jest stworzenie nowoczesnego miejsca umożliwiającego prowadzenie wydarzeń o charakterze stacjonarnym oraz zdalnym (on-line) w formie zajęć warsztatowych i wydarzeń kulturalnych (koncertów, występów, przedstawień itp.). Projekt Orzeskiego Centrum Kultury przewiduje również przystosowanie innych istniejących na terenie miasta obiektów do zmieniających się warunków i potrzeb współczesnego budowania przestrzeni kulturalnej.

E.**OCZEKIWANE SKUTKI REALIZACJI:**

Poprawa oferty kulturalnej.

ZADANIE 2

A. NAZWA ZADANIA:

Modernizacja i budowa obiektów sportowych

B. ZIDENTYFIKOWANY PROBLEM:

Dostępność obiektów rekreacyjnych i sportowych, jest jednym z czynników decydujących o jakości życia, a zarazem ważnym elementem oczekiwań mieszkańców Orzesza, którzy mogą korzystać z oferty mniejszych obiektów (orlik, sale gimnastyczne i boiska przy szkołach), jednak odczuwalny jest brak obiektu centralnego umożliwiającego organizację większych imprez lub zorganizowanych zawodów z udziałem publiczności.

C. REALIZOWANE CELE:

Cel IV – Orzesze – miasto kapitału społecznego

D. OPIS:

W ramach zadania przewiduje się modernizację istniejących obiektów sportowych (w tym sali w Jaśkowicach) oraz budowę nowoczesnej Sali Sportowej umożliwiającej prowadzenie rozgrywek sportowych z udziałem publiczności w zamkniętej hali (m.in. koszykówka, siatkówka, futsal).

E. OCZEKIWANE SKUTKI REALIZACJI:

Poprawa oferty sportowo-rekreacyjnej.

ZADANIE 3

A.

NAZWA ZADANIA:

Edukacja ekologiczna

B.

ZIDENTYFIKOWANY PROBLEM:

Bogate zasoby przyrodnicze Orzesza, nie oznaczają że gmina wolna jest od problemów środowiskowych – w szczególności niskiej emisji, zaśmiecania (zwłaszcza w lasach). Oprócz działań inwestycyjnych konieczne jest podejmowanie inicjatyw związanych z budowaniem świadomości mieszkańców miasta (zwłaszcza najmłodszych) w zakresie poszanowania i ochrony środowiska naturalnego.

C.

REALIZOWANE CELE:

Cel IV – Orzesze – miasto kapitału społecznego

D.

OPIS:

W ramach zadania przewiduje się:

- Organizację wydarzeń społecznych – np. dzień ziemi, sprzątanie świata itp.;
- Budowę ścieżek edukacyjnych i tablic edukacyjnych;
- Współpracę z Gospodarstwem Szkółkarskim Królówka w organizacji zajęć i wydarzeń edukacyjnych.

E.

OCZEKIWANE SKUTKI REALIZACJI:

Poprawa świadomości społecznej w zakresie ochrony środowiska

ZADANIE 4**A.****NAZWA ZADANIA:**

Opracowanie miejskiej polityki senioralnej oraz wspieranie działań aktywizujących dla seniorów

B.**ZIDENTYFIKOWANY PROBLEM:**

Zmiany demograficzne odnotowywane nie tylko w Orzeszu, ale i na terenie całego kraju, skutkują koniecznością zmierzenia się z nowym wyzwaniem, jakim jest opieka i aktywizacja osób starszych. Często pozbawionych wsparcia i opieki rodziny, jak również wykluczonych cyfrowo. Polityka senioralna to nie tylko działania związane z opieką społeczną i wsparciem finansowym. To również tworzenie przyjaznej infrastruktury – dostępnej dla osób o ograniczonych możliwościach ruchowych związanych z wiekiem lub niepełnosprawnością oraz organizacja wydarzeń kulturalnych aktywizujących i włączających do lokalnej wspólnoty osoby starsze.

C.**REALIZOWANE CELE:**

Cel IV – Orzesze – miasto kapitału społecznego

D.**OPIS:**

W ramach zadania przewiduje się opracowanie a następnie wdrożenie miejskiej polityki senioralnej, jak również podejmowanie działań związanych promocją i wsparciem projektów, których celem jest aktywizacja osób starszych. W tym wspieranie inwestycji związanych z utworzeniem miejsca aktywizacji seniorów w formie domu opieki dziennej, domu seniora lub świetlicy środowiskowej (m.in. poprzez wyznaczenie działek pod takie inwestycje w Miejscowych Planach Zagospodarowania Przestrzennego).

E.**OCZEKIWANE SKUTKI REALIZACJI:**

Poprawa sytuacji i bezpieczeństwa osób starszych.

**CEL II: Orzesze – Miasto przemysłu 4.0****ZADANIE 1****A.****NAZWA ZADANIA:**

Uporządkowanie gospodarki przestrzennej

B.**ZIDENTYFIKOWANY PROBLEM:**

Rozlewanie się zabudowy jednorodzinnej na obszary nieurbanizowane oraz tereny zielone wywiera presję na środowisko naturalne i stwarza wyzwania dla miasta związane z doprowadzeniem infrastruktury sieciowej oraz drogowej do nowego budownictwa (instalacje wodociągowe, kanalizacyjne, gazowe).

C.**REALIZOWANE CELE:**

Cel II – Orzesze Miastem Przemysłu 4.0

D.**OPIS:**

W ramach zadania przeprowadzona zostanie procedura aktualizacji Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta oraz Miejscowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego.

E.**OCZEKIWANE SKUTKI REALIZACJI:**

Poprawa ładu urbanistycznego miasta

ZADANIE 2

A.

NAZWA ZADANIA:

Uzbrojenie terenów inwestycyjnych

B.

ZIDENTYFIKOWANY PROBLEM:

W miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego zostały wyznaczone tereny pod utworzenie strefy aktywności gospodarczej w Gardawicach i Woszczycach. Z uwagi na braki w infrastrukturze technicznej, tereny te nie są w pełni przygotowane pod potrzeby potencjalnych inwestorów gospodarczych. Brak zapewnienia infrastruktury technicznej dla planowanej strefy przemysłowej bardzo obniża szanse na skuteczne zagospodarowanie tych terenów.

C.

REALIZOWANE CELE:

Cel II – Orzesze Miastem Przemysłu 4.0

D.

OPIS:

W przypadku terenów należących bezpośrednio do Miasta Orzesze w ramach zadania przewiduje się:

- budowę dróg dojazdowych do strefy przemysłowej;
- doprowadzenie do granic działek infrastruktury wodociągowej, kanalizacyjnej i energetycznej;

W przypadku terenów prywatnych podejmowane będą działania związane z dostosowaniem zapisów w Miejscowych Planach Zagospodarowania Przestrzennego do potrzeb podmiotów zainteresowanych inwestycjami gospodarczymi.

E.

OCZEKIWANE SKUTKI REALIZACJI:

Poprawa atrakcyjności inwestycyjnej miasta.

ZADANIE 3

A.

NAZWA ZADANIA:

Utworzenie klastra energii

B.

ZIDENTYFIKOWANY PROBLEM:

Rosnące koszty energii oraz wymogi w zakresie ograniczania emisji zanieczyszczeń do atmosfery stanowiąc mogą jeden z największych wyzwań, przed jakimi staną lokalni przedsiębiorcy w najbliższych latach. Zwłaszcza na obszarach związanych z górnictwem, do których należy Orzesze. Utworzenie klastra energii umożliwi pozyskanie zewnętrznych źródeł finansowania na rozwój odnawialnych źródeł energii na terenie miasta.

C.

REALIZOWANE CELE:

Cel II – Orzesze Miastem Przemysłu 4.0

D.

OPIS:

W ramach zadania przewiduje się:

- utworzenie klastra energii;
- budowa przez klaster energii lokalnych instalacji odnawialnych źródeł energii.

E.

OCZEKIWANE SKUTKI REALIZACJI:

Poprawa bezpieczeństwa energetycznego miasta.



ZADANIE 1

A.

NAZWA ZADANIA:

Rozwój infrastruktury kanalizacji ściekowej i kanalizacji deszczowej

B.

ZIDENTYFIKOWANY PROBLEM:

Obecnie skanalizowana jest tylko część gminy. Na terenach nieskanalizowanych, powstające ścieki socjalno-bytowe odprowadzane są do szamb lub bezpośrednio do rowów i potoków. Nieszczelne szamba oraz „dzikie” wyloty kanalizacji, stanowią znaczące zagrożenie dla stanu czystości wód podziemnych i powierzchniowych. Ścieki te wprowadzają głównie zanieczyszczenia wyrażone jako BZT5, ChZT, azot amonowy i fosforany, a także powodują wzrost ilości bakterii fekalnych. Dodatkowo dotychczas prowadzone inwestycje nie uwzględniały projektów tzw. małej retencji, które umożliwiają zatrzymanie i późniejsze wykorzystanie wody z opadów, zamiast kierować ją bezpośrednio do instalacji kanalizacyjnej czy potoków. Do rozwijania małej retencji motywować będzie w najbliższym czasie nowa opłata – podatek od zmniejszenia naturalnej retencji wód opadowych i roztopowych (tzw. podatku od deszczu).

C.

REALIZOWANE CELE:

Cel III – Orzesze – miasto nowoczesnej infrastruktury

D.

OPIS:

W ramach zadania podejmować należy działania zmierzające do pełnego skanalizowania obszaru gminy oraz rozpoczęcia inwestycji z zakresu małej retencji.

E.

OCZEKIWANE SKUTKI REALIZACJI:

Poprawa ochrony środowiska w zakresie gospodarki wodnej

ZADANIE 2

A.

NAZWA ZADANIA:

Modernizacja i rozbudowa oświetlenia ulicznego

B.

ZIDENTYFIKOWANY PROBLEM:

Rosnące ceny energii elektrycznej w coraz większym stopniu obciążają miejski budżet. Budowane przed laty oświetlenie nie spełnia wymogów obecnie obowiązującej normy oświetleniowej, która kładzie szczególny nacisk na równomierność oświetlenia oraz widoczność pieszych. Konieczne jest zatem podjęcie działań, które z jednej strony przyczynią się do obniżenia kosztów utrzymania oświetlenia, a z drugiej – do poprawy standardu oświetleniowego.

C.

REALIZOWANE CELE:

Cel III – Orzesze – miasto nowoczesnej infrastruktury

D.

OPIS:

W ramach zadania przeprowadzona zostanie modernizacja opraw oświetlenia ulicznego (wymiana na oprawy energooszczędne), doświetlenie przejść dla pieszych i skrzyżowań oraz budowa nowych ciągów oświetleniowych.

E.

OCZEKIWANE SKUTKI REALIZACJI:

Poprawa efektywności energetycznej infrastruktury miejskiej.

ZADANIE 3

A.

NAZWA ZADANIA:

Rozwój infrastruktury pieszej i rowerowej

B.

ZIDENTYFIKOWANY PROBLEM:

Istniejąca sieć piesza i rowerowa nie ma charakteru kompleksowego – gdy kończy się chodnik, piesi i rowerzyści zmuszeni są kontynuować swoją podróż poboczem drogi, co stwarza niebezpieczeństwo zwłaszcza dla dzieci oraz osób starszych. Rozwój bezpiecznej infrastruktury pieszej i rowerowej jest zatem konieczny dla poprawy bezpieczeństwa na drogach.

C.

REALIZOWANE CELE:

Cel III – Orzesze – miasto nowoczesnej infrastruktury

D.

OPIS:

Zadanie przewiduje dalszą rozbudowę ścieżek przeznaczonych dla pojazdów jednośladowych (ścieżki dla rowerów i hulajnóg), ciągów pieszo-rowerowych, ciągów pieszych (chodników).

E.

OCZEKIWANE SKUTKI REALIZACJI:

Poprawa stanu infrastruktury drogowej, działania służące poprawie środowiska naturalnego.

ZADANIE 4

A.

NAZWA ZADANIA:

Program rozwoju elektromobilności

B.

ZIDENTYFIKOWANY PROBLEM:

Kraje Unii Europejskiej składają deklaracje o planowanym zakazie sprzedaży samochodów z silnikami spalinowymi (Dania, Irlandia, Niemcy od 2030 r., a Hiszpania, Francja, Wielka Brytania od 2040 r.), dlatego trzeba zdać sobie sprawę, że powoli również i Polska wkracza w epokę transportu opartego na energii elektrycznej. Stąd konieczne jest mądre podejście do tej tematyki – uwzględniające zarówno zmiany zachodzące na arenie europejskiej, jak i uwarunkowania lokalne – stopniowo przygotowujące do nadchodzących zmian.

C.

REALIZOWANE CELE:

Cel III – Orzesze – miasto nowoczesnej infrastruktury

D.

OPIS:

W ramach zadania przewiduje się:

- opracowanie programu rozwoju elektromobilności;
- wspieranie inwestorów zainteresowanych inwestycjami w infrastrukturę umożliwiającą ładowanie pojazdów elektrycznych (m.in. poprzez dostosowanie zapisów w Miejscowych Planach Zagospodarowania Przestrzennego).

E.

OCZEKIWANE SKUTKI REALIZACJI:

Poprawa infrastruktury związanej z nowoczesnymi technologiami.

ZADANIE 5

A.

NAZWA ZADANIA:

Rozwój komunikacji miejskiej lokalnej

B.

ZIDENTYFIKOWANY PROBLEM:

Rozwój Orzesza, jako przede wszystkim gminy o charakterze mieszkalnym, skutkuje dla mieszkańców koniecznością codziennych dojazdów do pracy i miejsc nauki do innych miast regionu. Lokalizacja gminy w układzie lokalnym stanowi jeden z istotniejszych atutów optymalizujących możliwości rozwojowe samej gminy oraz jej mieszkańców. Natomiast aby możliwości te były w pełni spożytkowane istotnym kierunkiem przyszłych działań jest wdrożenie sprawnej, zdywersyfikowanej komunikacji o charakterze lokalnym, która stanowić będzie uzupełnienie dla rozwiązań regionalnych.

C.

REALIZOWANE CELE:

Cel III – Orzesze – miasto nowoczesnej infrastruktury

D.

OPIS:

W ramach zadania przewiduje się utworzenie infrastruktury oraz innych rozwiązań komunikacyjnych stanowiących uzupełnienie dla powstającego w gminie węzła przesiadkowego przy Dworcu Głównym w Orzeszu łączącego komunikację kolejową, autobusową oraz parking dla samochodów osobowych.

E.

OCZEKIWANE SKUTKI REALIZACJI:

Poprawa połączeń komunikacyjnych.

ZADANIE 6**A. NAZWA ZADANIA:**

Likwidacja niskiej emisji

B. ZIDENTYFIKOWANY PROBLEM:

Podjęta przez Sejmik Województwa Śląskiego tzw. uchwała antysmogowa stanowi o konieczności wymiany do końca 2027 r. wymiany wszystkich indywidualnych źródeł ciepła niespełniających wymogów tzw. 5 klasy.

C. REALIZOWANE CELE:

Cel III – Orzesze – miasto nowoczesnej infrastruktury

D. OPIS:

W ramach zadania przewiduje się:

- dofinansowywanie wymiany kotłów węglowych w budynkach indywidualnych;
- aplikowanie o środki zewnętrzne na modernizację źródeł ciepła w imieniu mieszkańców (tzw. projekty parasolowe i grantowe);
- wspieranie mieszkańców w procesie pozyskiwania na ten cel środków zewnętrznych (m.in. poprzez przyjmowanie w imieniu WFOŚiGW w Katowicach wniosków o dofinansowanie w ramach programu Czyste Powietrze);
- modernizacja źródeł ciepła w budynkach komunalnych i użyteczności publicznej, których właścicielem lub zarządcą jest Miasto Orzesze (w tym pozyskiwanie środków zewnętrznych na ten cel, w ramach programów wspierających termomodernizację).

E. OCZEKIWANE SKUTKI REALIZACJI:

Poprawa jakości powietrza.

ZADANIE 7

A.

NAZWA ZADANIA:

Rozbudowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych

B.

ZIDENTYFIKOWANY PROBLEM:

Organizacja systemu gospodarowania odpadami staje się jednym z najważniejszych wyzwań przed jakim stoją polskie samorządy – rosnące koszty zagospodarowania odpadów, zwiększające się wymogi w zakresie zbiórki selektywnej i przygotowania odpadów do odzysku, a także rosnąca liczba wytwarzanych przez mieszkańców odpadów. Problem rosnących kosztów gospodarki odpadami dotyczy również Orzesza. Jednym z elementów poprawiania efektywności systemu gospodarowania odpadami jest zwiększenie masy odpadów zbieranych w sposób selektywny.

C.

REALIZOWANE CELE:

Cel III – Orzesze – miasto nowoczesnej infrastruktury

D.

OPIS:

W ramach zadania przewiduje się:

- rozbudowa PSZOK;
- kampanie informacyjne i edukacyjne związane z nowymi wymogami w zakresie zbierania i gospodarowania odpadami.

E.

OCZEKIWANE SKUTKI REALIZACJI:

Poprawa efektywności miejskiej gospodarki odpadami.

ZADANIE 8

A.

NAZWA ZADANIA:

Budowa instalacji przetwarzania odpadów i osadów ściekowych

B.

ZIDENTYFIKOWANY PROBLEM:

Rosnące koszty zagospodarowania odpadów, zwiększające się wymogi w zakresie zbiórki selektywnej i przygotowania odpadów do odzysku a także rosnąca liczba wytwarzanych przez mieszkańców odpadów, powoduje że poprawa systemu zbiórki selektywnej nie jest wystarczającym remedium dla rosnącej masy zbieranych odpadów. Poprawę systemu może stanowić lokalna infrastruktura przetwarzania zebranych odpadów.

C.

REALIZOWANE CELE:

Cel III – Orzesze – miasto nowoczesnej infrastruktury

D.

OPIS:

W ramach zadania przewiduje się:

- budowę instalacji przetwarzania odpadów biodegradowalnych, zbieranych selektywnie (odpady zielone – trawa gałęzie) oraz zbieranych wraz z odpadami komunalnymi (odpady kuchenne) w formie kompostowni, lub technologii karbonizacyjnej;
- budowę instalacji przetwarzania osadów ściekowych;
- prowadzenie kampanii informacyjnych i edukacyjnych związanych ze zbieraniem i gospodarowaniem odpadami.

E.

OCZEKIWANE SKUTKI REALIZACJI:

Poprawa efektywności miejskiej gospodarki odpadami.

ZADANIE 9

A.

NAZWA ZADANIA:

Budowa sieci ciepłowniczej

B.

ZIDENTYFIKOWANY PROBLEM:

Promowana przez Unię Europejską dekarbonizacja gospodarki (odejście od wytwarzania energii opartej o węgiel) oraz związane z tym plany stopniowego wygaszania górnictwa wpłynęły nie tylko na spółki wydobywcze (górnictwo), ale również na system energetyczny. Spodziewać się można, iż powstała w 1917 roku, Elektrownia „Łaziska” opalana węglem kamiennym również będzie do tych zmian dostosowywana. Najpopularniejsze aktualnie technologie modernizacji konwencjonalnych elektrowni związane są ze spalaniem odpadów (biomasy) oraz wytwarzaniem energii w skojarzeniu: energii elektrycznej i ciepła.

C.

REALIZOWANE CELE:

Cel III – Orzesze – miasto nowoczesnej infrastruktury

D.

OPIS:

W ramach zadania przewiduje się, w przypadku pojawienia się takich możliwości technicznych:

- Budowę sieci ciepłowniczej na terenie Miasta Orzesze;
- Budowę lokalnych węzłów ciepłowniczych zasilanych gazem sieciowym.

E.

OCZEKIWANE SKUTKI REALIZACJI:

Poprawa jakości powietrza i bezpieczeństwa energetycznego gminy.

ZADANIE 10

A.

NAZWA ZADANIA:

Rozbudowa i modernizacja Infrastruktury oświatowej

B.

ZIDENTYFIKOWANY PROBLEM:

Zapewnienie dobrych warunków kształcenia oraz wychowania młodego pokolenia jest jednym z podstawowych zadań samorządu. Nowoczesna i przystosowana do potrzeb infrastruktura stanowi jeden z kluczowych elementów efektywnej oświaty.

C.

REALIZOWANE CELE:

Cel III – Orzesze – Miasto nowoczesnej infrastruktury

D.

OPIS:

W ramach zadania przewiduje się rozbudowę i modernizację obiektów oświatowych, w tym w szczególności obiekty Przedszkola nr 1 przy ul. K. Miarki, Szkoły Podstawowej nr 6 przy ul. Tysiąclecia.

E.

OCZEKIWANE SKUTKI REALIZACJI:

Poprawa infrastruktury związanej z oświatą.

ZADANIE 11

A.

NAZWA ZADANIA:

Termomodernizacja budynków komunalnych i użyteczności publicznej

B.

ZIDENTYFIKOWANY PROBLEM:

Zmiana systemu ogrzewania z węglowego na gazowy, lub pompę ciepła zasilaną energią elektryczną, choć przynosi odczuwalne skutki w obszarze poprawy jakości powietrza, to skutkuje również zwiększeniem kosztów ogrzewania. Konieczne jest zatem łączenie inwestycji związanych ze zmianą źródła ogrzewania z inwestycjami termomodernizacyjnymi, które sprzyjają obniżaniu potrzeb energetycznych budynków.

C.

REALIZOWANE CELE:

Cel III – Orzesze – Miasto nowoczesnej infrastruktury

D.

OPIS:

W ramach zadania przewiduje się:

- termomodernizację budynków użyteczności publicznej oraz budynków komunalnych;
- budowę odnawialnych źródeł energii na budynkach użyteczności publicznej oraz budynkach komunalnych.

E.

OCZEKIWANE SKUTKI REALIZACJI:

Poprawa efektywności energetycznej budynków miejskich.

ZADANIE 12

A.

NAZWA ZADANIA:

Budowa nowych dróg oraz przebudowy i remonty dróg gminnych i wewnętrznych na terenie Miasta Orzesze

B.

ZIDENTYFIKOWANY PROBLEM:

Przeprowadzona wśród mieszkańców ankietyzacja wykazała, iż remonty i budowa infrastruktury drogowej oraz okołodrogowej w zakresie chodników i ścieżek rowerowych stanowi wśród respondentów działania najistotniejsze do realizacji w perspektywie do 2027 roku.

C.

REALIZOWANE CELE:

Cel III – Orzesze – Miasto nowoczesnej infrastruktury

D.

OPIS:

W ramach zadania przewiduje się przebudowę i remont dróg gminnych i wewnętrznych na obszarze całego miasta.

E.

OCZEKIWANE SKUTKI REALIZACJI:

Poprawa infrastruktury drogowej w mieście.


CEL IV: Orzesze - Miasto bezpieczne
ZADANIE 1
A.
NAZWA ZADANIA:

Bezpieczne przejścia dla pieszych

B.
ZIDENTYFIKOWANY PROBLEM:

Polska ma od lat jeden z najgorszych w Europie wskaźnik wypadków na przejściach dla pieszych. Razem z Rumunią, Litwą i Łotwą zaliczamy się grupy krajów o największym poziomie ryzyka dla pieszych. Według wniosków policyjnego raportu "Wypadki drogowe w Polsce w 2019 roku" przygotowanego przez Biuro Ruchu Drogowego Komendy Głównej Policji, przyczyną takiego stanu rzeczy może być niedostateczna widoczność przejść dla pieszych i samych pieszych nocą oraz podczas występowania złych warunków atmosferycznych.

C.
REALIZOWANE CELE:

Cel IV – Orzesze – miasto bezpieczne

D.
OPIS:

Zadanie przewiduje:

- doświetlenie przejść dla pieszych na terenie gminy poprzez zamontowanie nowej i dedykowanej temu infrastrukturze oświetleniowej, zapewniającej właściwe doświetlenie nie tylko samego przejścia, ale również i otoczenia (dojścia do jezdni);
- budowa chodników, barierek, wysp dla pieszych, przejść wyniesionych i innych elementów infrastrukturalnych poprawiających bezpieczeństwo na przejściu dla pieszych i w jego otoczeniu;
- starania o zmiany przepisów i realizacja projektów innowacyjnych o charakterze pilotażowym: np. malowanie farbą fluorescencyjną, imitującą przeszkody 3D (efekt złudzenia optycznego wymuszający zwolnienie pojazdu).

E.
OCZEKIWANE SKUTKI REALIZACJI:

Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego.

ZADANIE 2

A.

NAZWA ZADANIA:

System zdalnego powiadamiania mieszkańców

B.

ZIDENTYFIKOWANY PROBLEM:

Powszechność telefonów komórkowych otwiera nowe możliwości związane z szybkim informowaniem w bezpośredni sposób mieszkańców wybranych sołectw lub wszystkich mieszkańców gminy o sprawach z życia miasta, które mogą być dla nich ważne. Wykorzystać w tym celu można system powiadomień SMS, komunikatory społecznościowe, newsletter mailowy, tzw. powiadomienia PUSH itp.

C.

REALIZOWANE CELE:

Cel IV – Orzesze – miasto bezpieczne

D.

OPIS:

Ideą funkcjonowania serwisu jest przekazywanie mieszkańcom:

- informacji alarmowych i kryzysowych o zagrożeniach, które mogą występować na terenie gminy;
- informacji o utrudnieniach, prowadzonych pracach drogowych;
- informacji o ważnych sprawach związanych z działalnością Gminy (np. wydarzeniach, konsultacjach społecznych, zebraniach sołectkich).

Dołączenie do systemu powiadamiania ma charakter dobrowolny i związane jest ze zgodą na udostępnienie danych osobowych.

E.

OCZEKIWANE SKUTKI REALIZACJI:

Poprawa komunikacji Urzędu Miasta z mieszkańcami.

ZADANIE 3

A.

NAZWA ZADANIA:

Edukacja z zakresu bezpieczeństwa ruchu drogowego

B.

ZIDENTYFIKOWANY PROBLEM:

Żadna infrastruktura nie zastąpi odpowiedzialności na drodze oraz wzajemnego szacunku wszystkich uczestników ruchu drogowego. W przypadku kierowców odnosi się to zwłaszcza do zachowania bezpiecznej prędkości, a w przypadku pieszych m.in. stosowania odblasków.

C.

REALIZOWANE CELE:

Cel IV – Orzesze – miasto kapitału społecznego

D.

OPIS:

W ramach zadania przewiduje się:

- Organizację wydarzeń społecznych – np. dnia bez samochodu, czy festynów bezpieczeństwa ruchu drogowego;
- Organizację zajęć edukacyjnych wraz z dystrybucją gadżetów poprawiających bezpieczeństwo pieszych i rowerzystów – odblasków, lampek rowerowych itp.

E.

OCZEKIWANE SKUTKI REALIZACJI:

Poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym.



CEL V: Orzesze – miejsce rekreacji

ZADANIE 1

A.

NAZWA ZADANIA:

Budowa obiektów o charakterze kulturalnym, sportowym i rekreacyjnym

B.

ZIDENTYFIKOWANY PROBLEM:

Rozwój infrastruktury sportowej i rekreacyjnej jest najważniejszym priorytetem mieszkańców wyrażonym w badaniu ankietowym. Obecna infrastruktura nie zaspokaja bowiem aktualnych potrzeb w tym zakresie – brakuje nowoczesnej biblioteki, hali sportowo – widowiskowej, budynek MOK wymaga remontu i przebudowy celem dostosowania go do nowych funkcji (np. prowadzenia wydarzeń w formie on-line).

C.

REALIZOWANE CELE:

Cel V – Orzesze – miejsce rekreacji

D.

OPIS:

W ramach zadania planowane jest podjęcie zadań inwestycyjnych oraz modernizacyjnych, związanych z obiektami MOK, MBP, stadionem miejskim, a także nowych przedsięwzięć – utworzenie Orzeskiego Centrum Kultury oraz budowa Sali Sportowej. Działania te zmierzać będą do poprawy jakości i dostępności infrastruktury rekreacyjnej dla mieszkańców.

E.

OCZEKIWANE SKUTKI REALIZACJI:

Poprawa infrastruktury rekreacyjnej na terenie miasta.

ZADANIE 2

A.

NAZWA ZADANIA:

Rewitalizacja parku na Górcie św. Wawrzyńca

B.

ZIDENTYFIKOWANY PROBLEM:

Na terenie Miasta Orzesze brakuje miejsca o charakterze rekreacyjnym, w pełni dostępnym, w którym można spędzić popołudnie z rodziną lub znajomymi. Niewykorzystane pozostają w tym zakresie również walory jednego z ciekawszych rekreacyjnie miejsc w Orzeszu – Górki św. Wawrzyńca.

C.

REALIZOWANE CELE:

Cel V – Orzesze – miejsce rekreacji

D.

OPIS:

W ramach zadania planowane jest podjęcie zadań inwestycyjnych związanych z rewitalizacją parku, zmierzające do stworzenia przestrzeni umożliwiającej aktywne spędzanie czasu na świeżym powietrzu – w szczególności dedykowanej rodzinom z dziećmi, a więc wyposażonej w atrakcyjne i bezpieczne place zabaw oraz miejsca piknikowe.

E.

OCZEKIWANE SKUTKI REALIZACJI:

Poprawa infrastruktury rekreacyjnej na terenie miasta.

ZADANIE 3

A.

NAZWA ZADANIA:

Rewitalizacja i adaptacja terenów zielonych oraz nieużytków na cele rekreacyjne z uwzględnieniem działań związanych z małą retencją

B.

ZIDENTYFIKOWANY PROBLEM:

Jak wskazano w badaniu ankietowym, dostrzegalnym przez mieszkańców atutem Orzesza jest bogactwo obszarów zielonych. Mają jednak one charakter w dużej mierze niezagospodarowany.

C.

REALIZOWANE CELE:

Cel V – Orzesze – miejsce rekreacji

D.

OPIS:

Realizacja zadania polegać będzie na:

- Zagospodarowaniu obszaru zlokalizowanego pomiędzy kościołem pw. Nawiedzenia NMP w Orzeszu, Miejskim Środkiem Kultury, sklepem wielkopowierzchniowym i ul. Kwiatową.
- Utworzeniu na obszarach niezagospodarowanych i leśnych infrastruktury umożliwiającej odpoczynek (miejsca do pikniku, ławki, punkty postoju dla rowerzystów);
- Otwarcia na turystykę bulwarów Bierawki – poprzez budowę systemu komunikacji pieszej i rowerowej wykorzystującej dolinę rzeki Bierawki;
- Budowie nowych przestrzeni rekreacyjnych w sołectwach – skwerów, placów zabaw, ścieżek rowerowych;

E.

OCZEKIWANE SKUTKI REALIZACJI:

Poprawa infrastruktury rekreacyjnej na terenie miasta.

ZADANIE 4

A.

NAZWA ZADANIA:

Ochrona orzeskiego dziedzictwa historycznego, kulturowego i przyrodniczego

B.

ZIDENTYFIKOWANY PROBLEM:

Atrakcyjne i odnowione obiekty zabytkowe stanowią element wzbogacający ofertę rekreacyjną i wypoczynkową miasta. W szczególności, że na terenie Orzesze znajdują się obiekty o dużym zróżnicowaniu – sakralne, przemysłowe, jak również i militarne, wokół których można koncentrować aktywności dla różnych grup społecznych. Cenne przyrodniczo zasoby miasta nie są zinwentaryzowane, a tym samym nie jest możliwa ich skuteczna ochrona.

C.

REALIZOWANE CELE:

Cel V – Orzesze – miejsce rekreacji

D.

OPIS:

W ramach zadania przewiduje się:

- Rewitalizację obiektów zabytkowych – w szczególności przemysłowych (wieża ciśnień);
- Prace związane z ochroną zabytków;
- Działania mające na celu odtworzenie i zabezpieczenie obiektów historycznych (cmentarz ewangelicki, orzeskie schrony i bunkry).
- Działania mające na celu inwentaryzację i ochronę cennych przyrodniczo zasobów na terenie miasta

E.

OCZEKIWANE SKUTKI REALIZACJI:

Ochrona dziedzictwa historycznego, kulturowego i przyrodniczego.

7. OCZEKIWANE REZULTATY DZIAŁAŃ

SMART (akronim od ang. Specific, Measurable, Achievable, Relevant, Time-bound, dosł. sprytny), to koncepcja formułowania celów w dziedzinie planowania strategicznego opierająca się na zbiorze pięcioprzymiotnikowych postulatów. Zgodnie z akronimem tworzącym nazwę koncepcji, sformułowany cel powinien być:



Skonkretyzowany (ang. Specific) – jego zrozumienie nie powinno stanowić kłopotu, sformułowanie powinno być jednoznaczne i niepozostawiające miejsca na luźną interpretację.



Mierzalny (ang. Measurable) – a więc tak sformułowany, by można było liczbowo wyrazić stopień realizacji celu, lub przynajmniej umożliwić jednoznaczną „sprawdzalność” jego realizacji.



Osiągalny (ang. Achievable) – cel zbyt ambitny podkopuje wiarę w jego osiągnięcie i tym samym motywację do jego realizacji.



Istotny (ang. Relevant) – cel powinien być ważnym krokiem naprzód, jednocześnie musi stanowić określoną wartość dla tego, kto będzie go realizował.



Określony w czasie (ang. Time-bound) – cel powinien mieć dokładnie określony horyzont czasowy w jakim zamierzamy go osiągnąć.

Wskazana w Strategii wizja, oraz powiązane z nią cele, mają charakter bardzo ogólny i bez konkretyzacji związanej przyporządkowaniem mierzalnych wskaźników, ocena, czy realizacja Strategii postępuje zgodnie z oczekiwaniami oraz jakie jest tempo i kierunek zmian zachodzących w mieście, może mieć tylko charakter subiektywnej oceny. Dlatego też w tabeli poniżej, wskazano zestaw wskaźników, których monitorowanie, pozwoli określić, czy w obszarze danego celu następuje oczekiwana zmiana warunków, czy też wręcz przeciwnie – zidentyfikowany problem pogłębia się i konieczne jest podjęcie dodatkowych działań w tym elemencie (np. w przypadku rosnącej liczby wypadków drogowych z udziałem pieszych, konieczne będzie przyznanie wyższego priorytetu działaniom związanym z modernizacją i doświetleniem skrzyżowań oraz budową chodników i dróg rowerowych).

Wszystkie dobrane wskaźniki mają charakter ogólnodostępnych informacji, co umożliwi ich weryfikację bez konieczności sporządzania dodatkowych raportów i ekspertyz.

Tabela 1: Tabela wskaźników monitorowania celów Strategii

CEL	Wskaźnik	Parametr	Miernik Pożądana wartości lub kierunek zmian wartości
CEL I – Orzesze – Miastem kapitału społecznego	Ludność	Liczba mieszkańców	Wzrost
	Aktywność w obszarze kultury	Liczba uczestników imprez	Wzrost
	Aktywność w obszarze kultury	Liczba członków grup/sekcji/kół artystycznych	Wzrost
	Opieka społeczna	Beneficjenci opieki społecznej	Spadek
	Rynek pracy	Liczba osób pracujących/1000 mieszkańców	Wzrost
	Rynek pracy	Stopa bezrobocia	Spadek
CEL II – Orzesze – Miasto przemysłu 4.0	Dni z przekroczeniem jakości powietrza	Liczba dni/rok	Spadek
	Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych	Poziom emisji	Spadek
	Fundusze unijne	Liczba umów o dofinansowanie projektów na terenie miasta	Wzrost
	Działalność gospodarcza	Liczba podmiotów gospodarczych na terenie miasta	Wzrost
CEL III – Orzesze – Miastem nowoczesnej infrastruktury	Ludność korzystająca z instalacji wodociągowej	% ogółu ludności	Wzrost
	Ludność korzystająca z instalacji kanalizacyjnej	% ogółu ludności	Wzrost
	Ludność korzystająca z instalacji gazowej	% ogółu ludności	Wzrost
	Długość ścieżek rowerowych	km	Wzrost
	Zasoby mieszkaniowe	Liczba mieszkań	Wzrost

CEL IV – Orzesze – Miasto bezpieczne	Bezpieczeństwo publiczne	Liczba przestępstw w tzw. siedmiu kategoriach przestępstw mających największy wpływ na poczucie bezpieczeństwa (tj. rozboje, bójki i pobicia, kradzieże mienia, kradzieże z włamaniem w tym kradzieże samochodów, uszkodzenia ciała oraz zniszczenie mienia).	Spadek
	Bezpieczeństwo uczestników ruchu	Liczba wypadków drogowych na terenie miasta	Spadek
	Bezpieczeństwo uczestników ruchu	Liczba śmierci i osób rannych w wyniku wypadków drogowych na terenie miasta	Spadek
	Bezpieczeństwo uczestników ruchu	Liczba kolizji drogowych na terenie miasta	Spadek
	Zagrożenia przeciwpożarowe i pogodowe	Liczba zdarzeń wymagająca interwencji jednostek ochrony przeciwpożarowej	Spadek
CEL V – Orzesze – miejsce rekreacji	Aktywność sportowa	Liczba członków klubów sportowych	Wzrost
	Aktywność kulturalna	Liczba uczestników imprez kulturalnych	Wzrost
	Długość ścieżek rowerowych	km	Wzrost

8. MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ MIASTA

8.1. AKTUALNA STRUKTURA FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNA

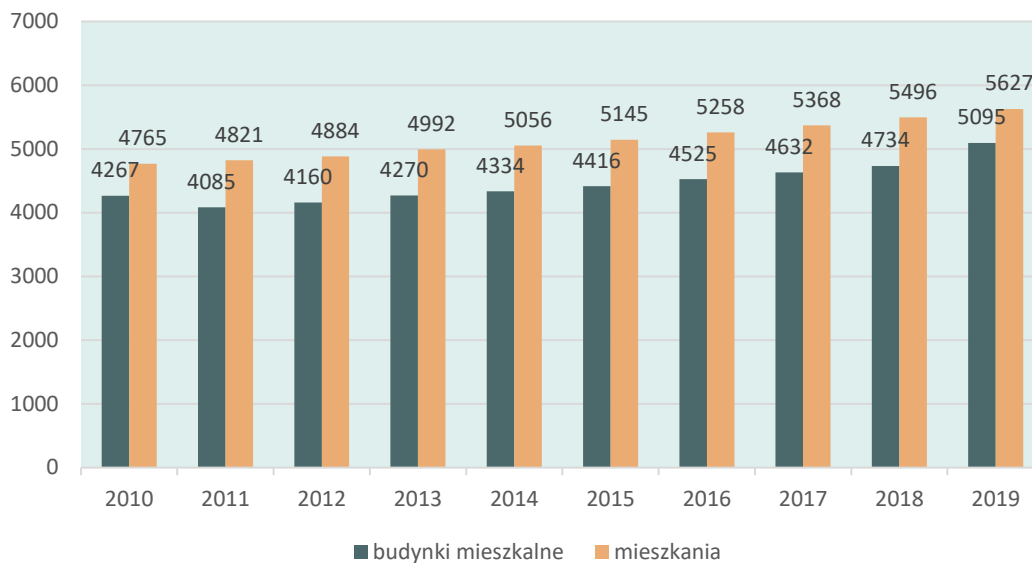
Struktura przestrzenna gminy cechuje się dwoma podstawowymi czynnikami, są nimi: zabudowa mieszkaniowa, która definiuje Orzesze jako gminę przede wszystkim o charakterze mieszkalnym oraz tereny zielone, w tym przede wszystkim lasy, które stanowią 51,3% powierzchni całego miasta. Strukturę użytkowania gruntów w mieście (dane GUS) przedstawia poniższa tabela. Użytki rolne zajmują 36,9% terenu gminy, tereny mieszkaniowe 4,1%, zaś tereny przemysłowe 0,9%. Najmniejszą powierzchnię mają tereny rekreacji i wypoczynku, które zajmują odpowiednio 0,1% powierzchni gminy.

Tabela 2: Struktura użytkowania gruntów na terenie miasta Orzesze

Lp.	Wyszczególnienie	Powierzchnia [ha]	Udział w powierzchni gminy [%]
1.	Użytki rolne	3 094	36,9
2.	Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione	4 467	53,3
3.	Grunty pod wodami	13	0,2
4.	Grunty zabudowane i zurbanizowane – tereny mieszkaniowe	343	4,1
5.	Grunty zabudowane i zurbanizowane – tereny przemysłowe	78	0,9
6.	Grunty zabudowane i zurbanizowane – tereny inne zabudowane	16	0,2
7.	Grunty zabudowane i zurbanizowane – niezabudowane	7	0,1
8.	Grunty zabudowane i zurbanizowane – tereny rekreacji i wypoczynku	4	0,1
9.	Grunty zabudowane i zurbanizowane – tereny komunikacyjne	273	3,3
10.	Pozostałe	73	0,9

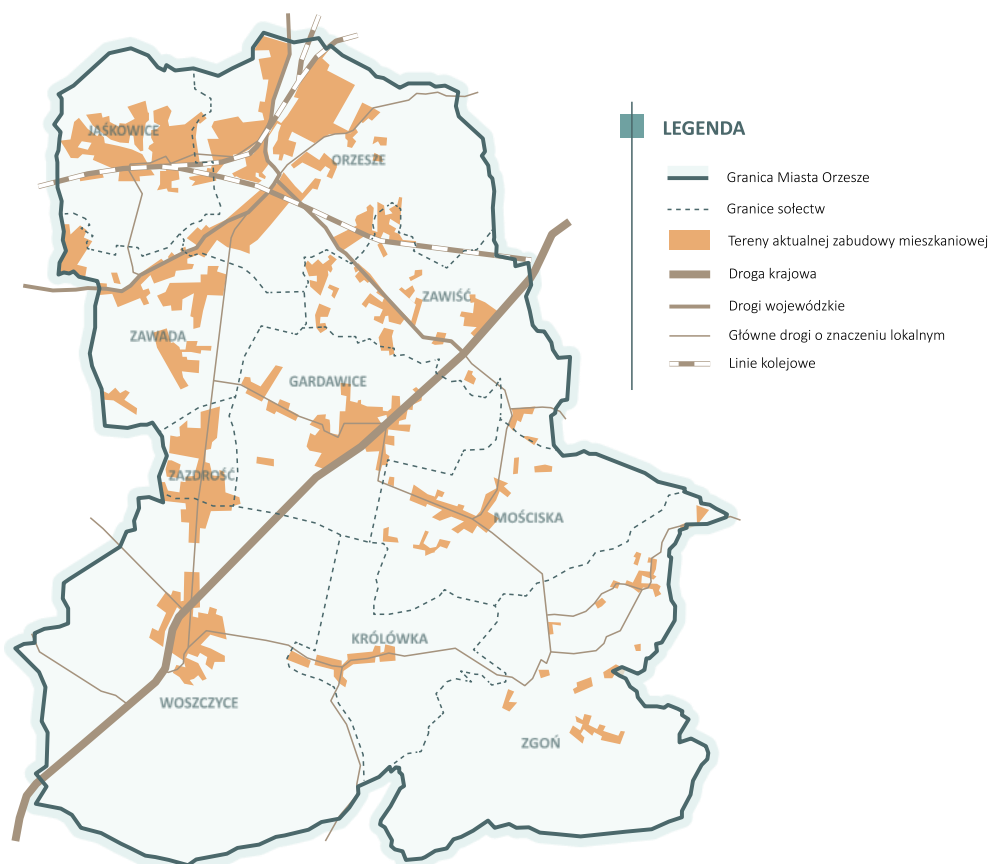
W roku 2019 na terenie Miasta Orzesze zlokalizowanych było łącznie 5 095 budynków mieszkalnych oraz 5 627 mieszkań. Dla porównania w poprzednich latach wartość tego wskaźnika była corocznie niższa, co świadczy o stale rozwijającym się rynku mieszkaniowym i niestabniającej popularności gminy jako miejsca zamieszkania.

Tereny zabudowane o funkcji mieszkalnej stanowią stały element krajobrazu gminy, bez wyjątku w każdym z sołectw. Coraz częściej zabudowa przyjmuje charakter rozproszony i przypadkowy, co wpływa niekorzystnie na stan ładu przestrzennego, do czego przyczynia się między innymi wysoka dostępność terenów mieszkaniowych w skali całego miasta.



Rysunek 5: Stan zasobu mieszkaniowego na terenie miasta Orzesze w latach 2010-2019.

Poniższa mapa prezentuje stan aktualny zabudowanej powierzchni mieszkaniowej na terenie poszczególnych sołectw.



Rysunek 6: Aktualny stopień zajętości powierzchni gminy terenami zabudowy mieszkaniowej.

Dla kontrastu struktura funkcjonalno-przestrzenna miasta cechuje się wysokim stopniem zalesienia i występowania terenów zielonych. W gminie powierzchnia obszarów prawnie chronionych w 2019 roku

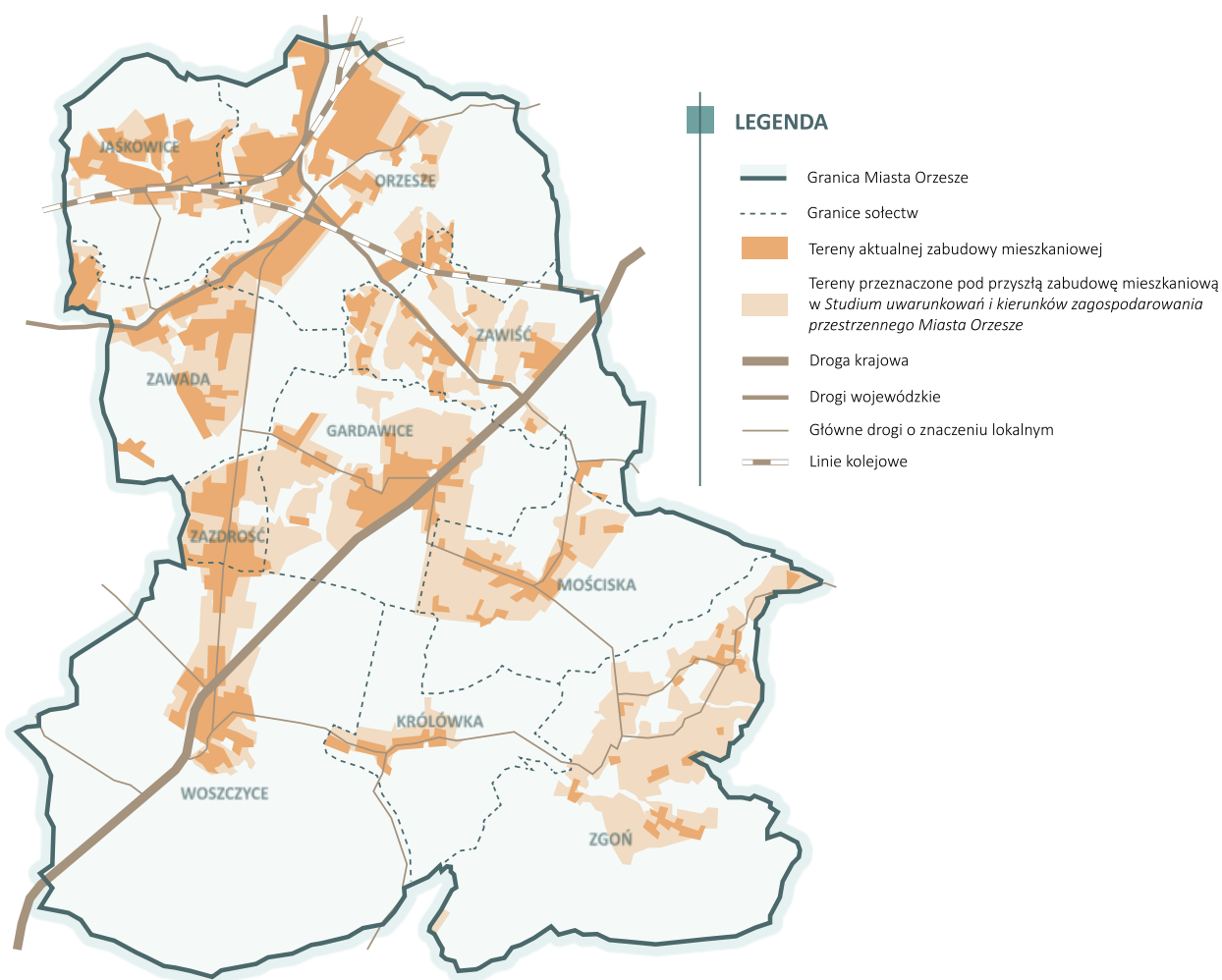
wynosiła 2 290 ha. Obszary chronione w całości stanowiły parki krajobrazowe. Ta forma ochrony przyrody tworzona jest ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne, kulturowe oraz krajobrazowe w celu ich zachowania i popularyzacji w warunkach zrównoważonego rozwoju. Przedstawiona w dalszej kolejności mapa wskazuje na stopień zajęcia obszaru gminy terenami zielonymi oraz prawnie chronionymi.



Rysunek 7: Stopień zajęcia powierzchni gminy lasami i terenami zielonymi.

8.2. PRZYJĘTE KIERUNKI ROZWOJU

Z uwagi na korzystne położenie oraz skomunikowanie Orzesza w układzie regionalnym, pomiędzy Górnośląsko-Zagłębiowską Metropolią, a Aglomeracją Rybnicką miasto sukcesywnie rozwija się w kierunku mieszkalnym. Przeprowadzona na potrzeby niniejszego dokumentu ankietyzacja wykazała, iż taki kierunek rozwoju i charakter jednostki samorządowej jest pożądanym przez mieszkańców. Na pytanie czy mieszkańcy oceniają Orzesze, jako atrakcyjne miejsce zamieszkania znaczna większość (ponad 74%) respondentów odpowiedziała pozytywnie. Powiązanie Orzesza z miejscem przyjaznym do zamieszkania, zauważalne było również i w innych pytaniach, co wskazuje, że jest to jeden z głównych atutów miasta. Załączona mapa wskazuje jaki stopień terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową w gminie jest już wykorzystany i w jakim kierunku może się rozwijać w przyszłości (na podstawie *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Orzesze*).

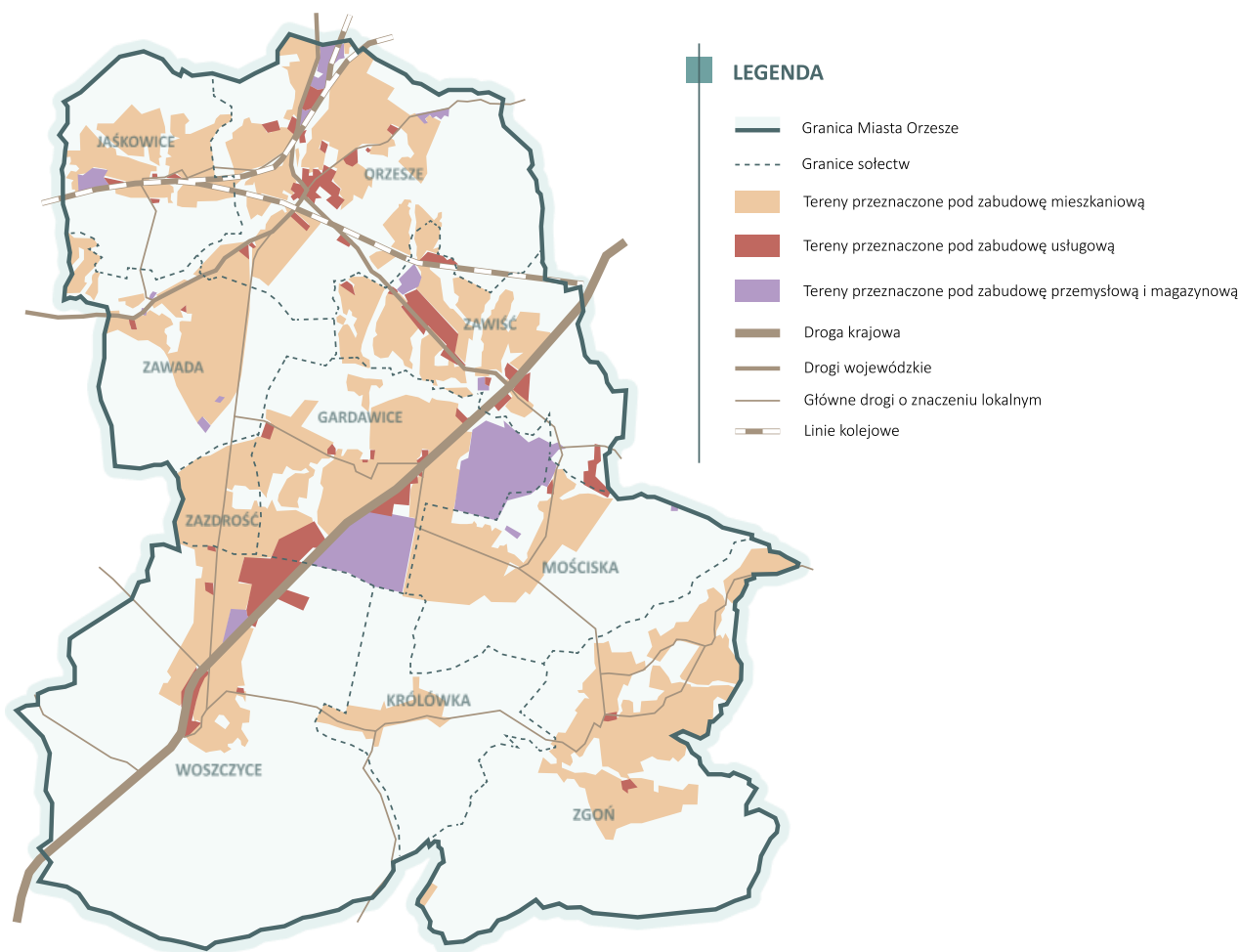


Rysunek 8: kierunek rozwoju terenów zabudowy mieszkaniowej.

Obszary przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową w gminie charakteryzują się wysokim potencjałem. Za wyjątkiem centrum oraz sołectwa Jaśkowice miasto charakteryzuje duża dostępność terenów pod

tego typu zabudowę, co stanowi poważny atut w zestawieniu ze stałym zainteresowaniem do osiedlania się na terenie gminy. Tereny dostępne pod zabudowę mieszkaniową, zwłaszcza w sołectwach Zgoń, Zawada, Mościska i Gardawice są rozległe i sąsiadują z terenami zielonymi, sprzyjającymi rekreacji i odpoczynkowi na łonie natury co stanowi jedno z kluczowych kierunków przyszłego rozwoju gminy.

Obok terenów zielonych i mieszkaniowych w gminie identyfikuje się również atrakcyjne obszary przeznaczone pod usługi oraz przemysł, jednakże nie są to funkcje dominujące i nie kolidują z celem stworzenia gminy zielonej, atrakcyjnej do życia i spędzania wolnego czasu. Zajętość terenów pod te funkcje wskazuje kolejna mapa.



Rysunek 9: Kierunki rozwoju funkcjonalno-przestrzennego Miasta Orzesze.

Rozlokowanie terenów przemysłowych w przestrzeni miasta, w bezpośrednim sąsiedztwie DK81 stanowi uzupełnienie i wsparcie dla głównego nurtu rozwoju gminy, stawiającej na zrównoważony rozwój terenów mieszkalnych i rekreacyjnych.

8.3. REKOMENDACJE DLA PRZYSZŁEJ POLITYKI PRZESTRZENNEJ

Prowadzona polityka przestrzenna gminy skierowana jest na podtrzymanie i rozwój wiodącej funkcji Orzesza – mieszkalnictwa. Tak przyjęta polityka wymaga natomiast ciągłej obserwacji potrzeb mieszkańców, zarówno tych, którzy już osiedlili się na terenie miasta, jak również mieszkańców potencjalnych. Zmieniający się styl życia, model rodziny oraz warunki finansowe powodują konieczność ciągłej aktualizacji struktury przestrzeni miejskiej oraz jej funkcji.

Rekomendowane kierunki dla przyszłej polityki planistycznej na terenie miasta przedstawiają się następująco:

- Aktualne Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego wyznacza wiele, rozległych terenów przeznaczonych pod lokalizację nowej zabudowy mieszkaniowej. Należy jednak zaznaczyć, że znaczna większość tych terenów to działki nieuzbrojone, nieskomunikowane i znajdujące się w sporych odległościach od istniejącej zabudowy. W tym zakresie należy rozważyć przyjęcie bardziej skonkretyzowanej i skondensowanej polityki przestrzennej, ukierunkowanej na ład przestrzenny i optymalizację przyszłych inwestycji w infrastrukturę bytowa i komunikacyjną.
- Wysoka dostępność terenów mieszkalnych i zielonych oraz rosnąca liczba mieszkańców w Orzeszu wymusza konieczność podjęcia działań w kierunku rozwoju rekreacji i turystyki. Aktualnie gminę charakteryzuje brak infrastruktury pieszo-rowerowej oraz niewykorzystanie potencjału przyrodniczego w kierunku zorganizowanych przestrzeni spędzania wolnego czasu i rekreacji. Również przeprowadzona na potrzeby niniejszego opracowania ankietyzacja wykazała, że mieszkańcy dotkliwie odczuwają brak ofert spędzania wolnego czasu w mieście – zarówno pod względem infrastruktury rekreacyjnej jak również kulturalnej i usługowej. W związku z powyższym szczególnie istotnym elementem tworzenia przyszłej polityki planistycznej jest uwzględnienie i zorganizowanie połączeń pieszych i rowerowych, w tym również z powstającym centrum przesiadkowym przy Dworcu Kolejowym pomiędzy terenami zabudowanymi a obszarami lasów i rekreacji. Planowanie przestrzenne w gminie powinno również mieć każdorazowo na względzie potrzebę ochrony obszarów cennych przyrodniczo w skali lokalnej i wykorzystanie ich w kierunku budowy sieci naturalnych terenów rekreacyjnych i turystycznych.
- Z uwagi na korzystne położenie komunikacyjne (bezpośrednie sąsiedztwo węzła autostrady A1) oraz przebieg drogi krajowej nr 81 i linii kolejowych gmina pozostaje miejscem atrakcyjnym i interesującym z perspektywy gospodarczej i biznesowej. W związku z powyższym należy rozważyć w dalszej perspektywie czasowej możliwość poszerzenia strefy Aktywności gospodarczej w okolicach drogi krajowej, w sołectwach Woszczyce oraz Gardawice celem rozwoju nieuciążliwego przemysłu, który nie będzie kolidował z terenami mieszkalnymi, natomiast będzie kontynuacją i poszerzeniem działalności lokalnej gospodarki.

9. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI KLUCZOWE DLA GMINY

Zidentyfikowane na terenie gminy problemy i bariery rozwojowe oraz wytyczone w toku prac nad niniejszym dokumentem cele i kierunki działań stanowią zbiór punktów odniesienia przyszłej polityki rozwoju. Ma ona jednak nie tylko odzwierciedlenie w przedstawionej wizji Orzesza w roku 2027, lecz również konkretne odniesienie do poszczególnych obszarów w przestrzeni gminy. Wyznaczony plan działań koreluje z terytorium miasta w dwóch wymiarach: działań, które realizowane będą w kontekście całego obszaru gminy, dotyczy to głównie przedsięwzięć o charakterze miękkim oraz działań, które będą realizowane w poszczególnych Obszarach Strategicznej Interwencji (OSI). Obszary te zostały zidentyfikowane i wyznaczone, w związku ze spełnieniem jednego z następujących kryteriów:

- zidentyfikowane lub potencjalne powiązania funkcjonalne obszaru;
- szczególne warunki społeczne, gospodarcze czy przestrzenne,

które jednocześnie stanowią o występowaniu barier rozwoju lub przeciwnie, występowaniu możliwych do aktywowania trwałych potencjałów rozwojowych;

Na terenie miasta Orzesze wyznaczono cztery Obszary Strategicznej Interwencji, do których w sposób szczególny kierowana będzie pomoc publiczna łącząca inwestycje z rozwiązaniami regulacyjnymi. Są to obszary problemowe, na których zidentyfikowano występowanie niekorzystnych zjawisk społecznych, ekonomicznych lub przyrodniczo-przestrzennych oraz obok nich, wartościowych i prorozwojowych potencjałów, których uruchomienie lub wsparcie będzie stanowiło wysoki bodziec rozwoju dla całej gminy. Wyznaczone obszary to:

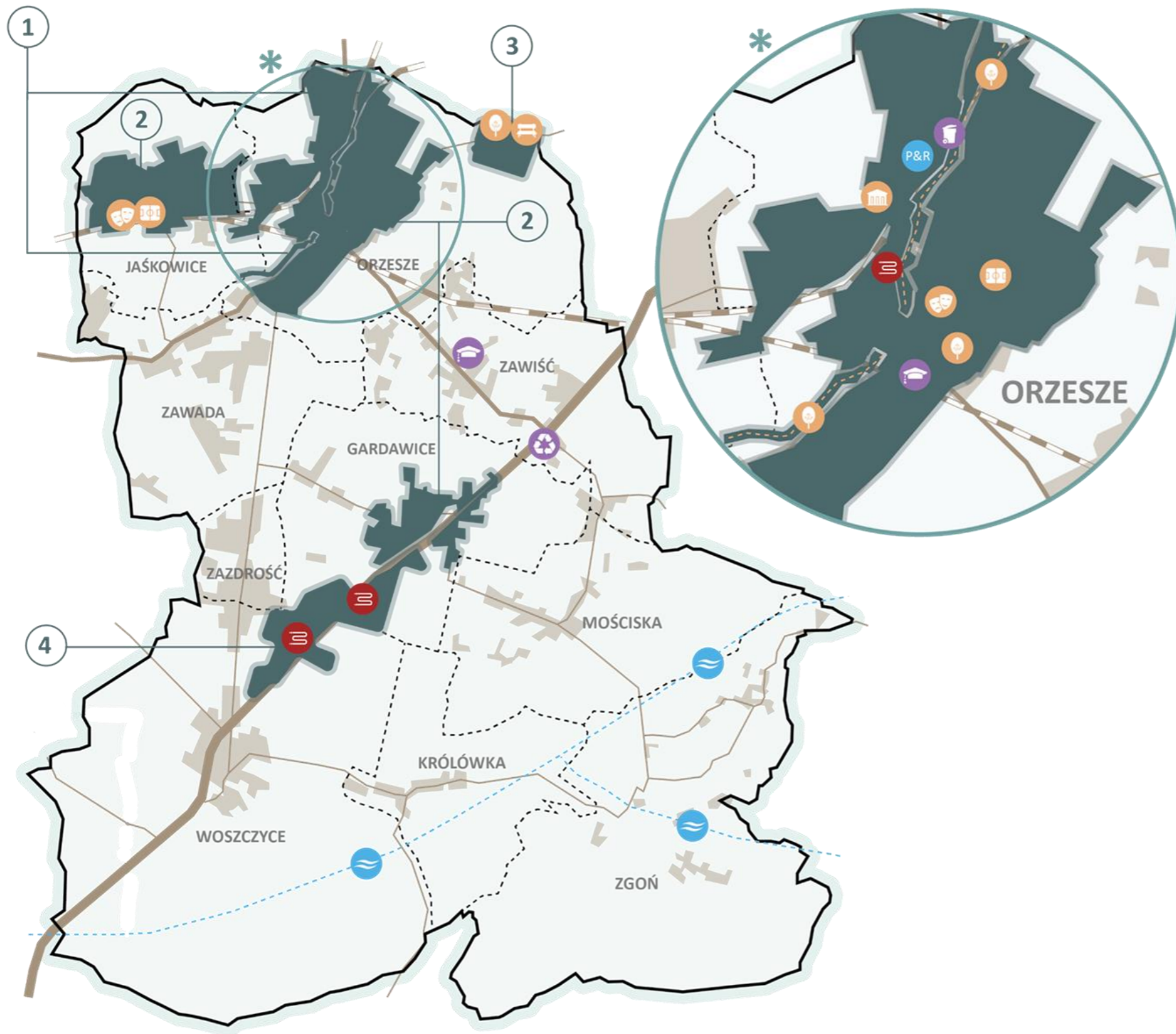


1. **Bulwary Bierawki**
2. **Obszar Centrum - Jaśkowice**
3. **Górka Św. Wawrzyńca**
4. **Strefa aktywności gospodarczej**

Załączona w dalszej kolejności mapa wskazuje lokalizację poszczególnych Obszarów Strategicznej Interwencji w skali całego miasta oraz kierunki interwencji w zakresie infrastruktury komunikacyjnej, gospodarki, infrastruktury społecznej i bytowej oraz w zakresie środowiska i rekreacji.



OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI DLA MIASTA ORZESZE



LEGENDA

Interwencje w zakresie infrastruktury komunikacyjnej:

- Budowa Centrum Przesiadkowego
- Planowany przebieg Kanału Śląskiego

Interwencje w zakresie infrastruktury społecznej i bytowej:

- Rozbudowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych
- Budowa instalacji przetwarzania odpadów i osadów ściekowych
- Rozbudowy i modernizacji Infrastruktury oświatowej

Interwencje w zakresie środowiska i rekreacji:

- Rewitalizacja parku na Górcie św. Wawrzyńca
- Rewitalizacja i adaptacja terenów zielonych oraz nieużytków na cele rekreacyjne z uwzględnieniem działań związanych z małą retencją
- Ochrona orzeskiego dziedzictwa historycznego i kulturowego
- Orzeskie Centrum Kultury
- Budowa obiektów o charakterze kulturalnym, sportowym i rekreacyjnym

Interwencje w zakresie gospodarki:

- Uzbrojenie terenów inwestycyjnych

Obszary strategicznej interwencji:

- Granice obszarów 1- Bulwary Bierawki
- 2- Obszar Centrum- Jaśkowice-
- 3- Górka Św. Wawrzyńca
- 4- Strefa aktywności gospodarczej

Pozostałe oznaczenia:

- Granica Miasta Orzesze
- Granice sołectw
- Tereny zabudowane
- Droga krajowa
- Drogi wojewódzkie
- Główne drogi o znaczeniu lokalnym
- Linie kolejowe



OBSZAR CAŁEGO MIASTA ORZESZE

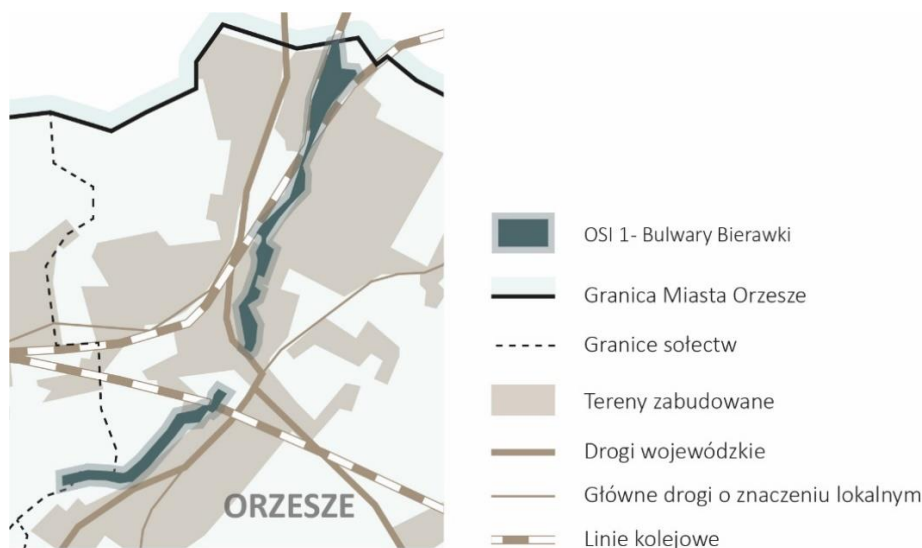
Do zadań realizowanych na terenie całej gminy, czyli tam gdzie aktualnie będą występowały największe potrzeby i niedobory, w tym również w granicach wyznaczonych Obszarów Strategicznej Interwencji zaliczyć możemy większość podejmowanych interwencji, w sposób szczególny należy wyróżnić tutaj zadania miękkie o charakterze wykraczającym poza ramy przestrzenne oraz podstawowe działania inwestycyjne zmierzające do poprawy jakości życia:



- Modernizacja i budowa obiektów sportowych;
- Edukacja ekologiczna;
- Opracowanie miejskiej polityki senioralnej oraz wspieranie działań aktywizujących dla seniorów;
- Uporządkowanie gospodarki przestrzennej;
- Utworzenie klastra energii;
- Rozwój infrastruktury kanalizacji ściekowej i kanalizacji deszczowej;
- Modernizacja i rozbudowa oświetlenia ulicznego;
- Rozwój infrastruktury pieszej i rowerowej;
- Program rozwoju elektromobilności;
- Rozwój komunikacji miejskiej lokalnej;
- Likwidacja niskiej emisji;
- Budowa sieci ciepłowniczej;
- Rozbudowy i modernizacji Infrastruktury oświatowej;
- Termomodernizacja budynków komunalnych i użyteczności publicznej;
- Przebudowy i remonty dróg gminnych i wewnętrznych na terenie Miasta Orzesze;
- Bezpieczne przejścia dla pieszych;
- System zdalnego powiadamiania mieszkańców;
- Edukacja z zakresu bezpieczeństwa ruchu drogowego;
- Budowa obiektów o charakterze kulturalnym, sportowym i rekreacyjnym;
- Rewitalizacja i adaptacja terenów zielonych oraz nieużytków na cele rekreacyjne.



OSI 1 - BULWARY BIERAWKI



Obszar Strategicznej Interwencji „Bulwary Bierawki” obejmuje teren zlokalizowany wzdłuż koryta rzeki Bierawka w centralnej części gminy, biegnie od północnej granicy miasta do terenów leśnych na granicy z Jaśkowicami.

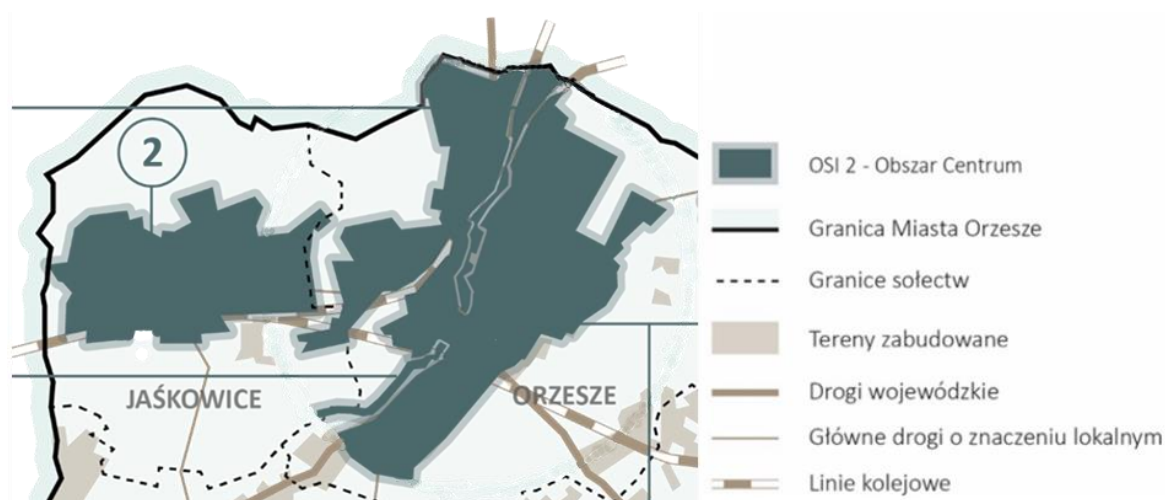
Podstawowym celem interwencji w tym rejonie jest rewitalizacja cennego przyrodniczo i jednocześnie przestrzennie obszaru w centrum miasta, w kierunku funkcji rekreacyjno-wypoczynkowej. Dotychczas zapomniany i zaniedbany teren ma stanowić miejsce reprezentatywne i sprzyjające odpoczynkowi w ścisłym centrum gminy. Istotną rolą obszaru w przestrzeni miasta będzie przyciągnięcie ruchu rowerowego i pieszego do centrum, a tym samym pobudzenie gospodarcze w kierunku usług terenów sąsiednich. Przewidziane do realizacji zadania w tym obszarze są następujące:



- Edukacja ekologiczna;
- Uporządkowanie gospodarki przestrzennej;
- Rozwój infrastruktury pieszej i rowerowej;
- Rozbudowy i modernizacji Infrastruktury oświatowej;
- Rewitalizacja i adaptacja terenów zielonych oraz nieużytków na cele rekreacyjne - tereny położone wzdłuż rzeki Bierawki.



OSI 2 - OBSZAR CENTRUM - JAŚKOWICE



Obszar Strategicznej Interwencji „Obszar Centrum - Jaśkowice” obejmuje teren centrum oraz Jaśkowic. Są to obszary o największym stopniu urbanizacji, w których szczególnie dotkliwy (z uwagi na koncentrację budynków) jest problem niskiej emisji).

Podstawowym celem interwencji w tym rejonie jest poprawa jakości powietrza (zwłaszcza w obszarze centrum) oraz rozbudowa sieci kanalizacyjnej (zwłaszcza w Jaśkowicach). Uzupełniającym elementem interwencji w rejonie będzie pobudzenie społecznej aktywności opartej na sporcie, rekreacji i kulturze, jak również poprawa systemu komunikacji – m.in. poprzez powstające centrum przesiadkowe przy Dworcu Kolejowym. Przewiduje się również utworzenie dogodnej sieci powiązań pieszo-rowerowych z centrum miasta. Obok funkcji rekreacyjno-kulturalnej, obszar Centrum stanowi również teren cenny ze względów gospodarczych. Z jednej strony skupia główne punkty usługowe w mieście, z drugiej wymaga ciągłego wsparcia tego sektora, w tym również poprzez przyciągnięcie do centrum miasta tak zwanego życia kulturalnego i towarzyskiego, w tym obszar korelować ma z rewitalizowanymi „Bulwarami Bierawki” oraz projektami związanymi z modernizacją i rozbudową zaplecza kulturalnego gminy. Przewidziane do realizacji zadania w tym obszarze są następujące:



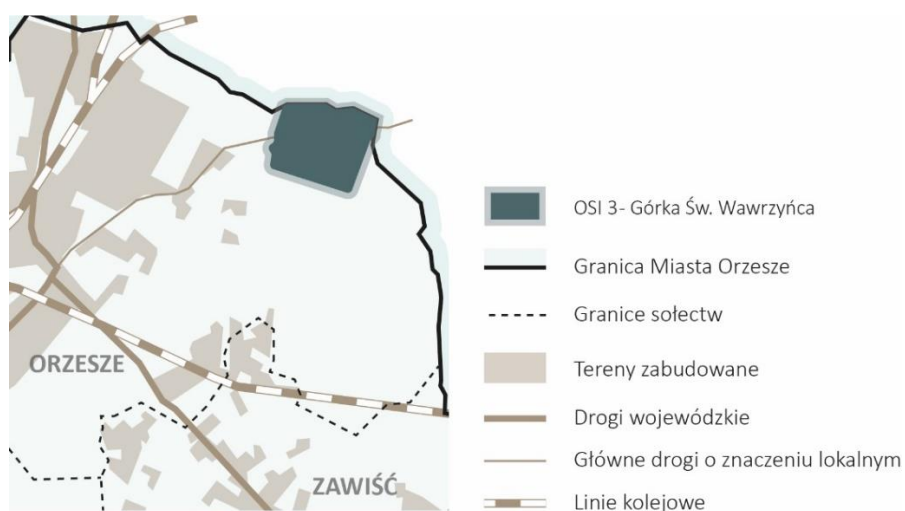
- Likwidacja źródeł niskiej emisji;
- Rozbudowa sieci kanalizacyjnej;
- Orzeskie Centrum Kultury - Orzesze Centrum;
- Modernizacja i budowa obiektów sportowych - budowa Sali Sportowej - Centrum, rejon ul. Św. Wawrzyńca i Wiosny Ludów;
- Uzbrojenie terenów inwestycyjnych – rejon przy ul. Gliwickiej;



- Rozwój infrastruktury pieszej i rowerowej;
- Rozbudowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych;
- Budowa obiektów o charakterze kulturalnym, sportowym i rekreacyjnym;
- Rewitalizacja i adaptacja terenów zielonych oraz nieużytków na cele – tereny w rejonie: ul. Mikołowskiej, Kwiatowej, Wiosny Ludów i Wyspiańskiego;
- Ochrona orzeskiego dziedzictwa historycznego i kulturowego – rewitalizacja wieży ciśnień przy ul. Dworcowej.



OSI 3 - GÓRKA ŚW. WAWRZYŃCA



Obszar Strategicznej Interwencji „Górka Św. Wawrzyńca” obejmuje teren parku na Górcie Św. Wawrzyńca oraz okalający go teren leśny.

Głównym celem interwencji w tym rejonie jest stworzenie przestrzeni umożliwiającej aktywne spędzanie czasu na świeżym powietrzu w mieście. Podjęte działania mają sprzyjać w szczególności rodzinom z dziećmi oraz osobą szukającym przestrzeni do codziennej lub okolicznościowej rekreacji i sportu. Obok działań sprzyjających odpoczynkowi w tym obszarze przewiduje się prowadzenie działalności edukacyjnej w zakresie ekologii oraz zasobów przyrodniczych. Do działań ujętych w Strategii dla tego obszaru należą:

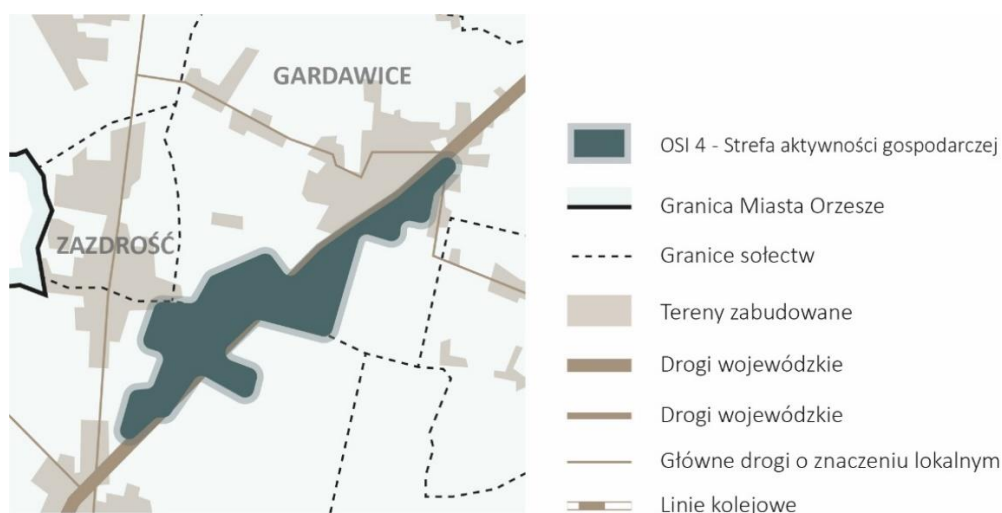


- Rewitalizacja parku na Górcie św. Wawrzyńca;
- Edukacja ekologiczna;
- Uporządkowanie gospodarki przestrzennej;

- Rozwój infrastruktury pieszej i rowerowej;
- Rewitalizacja i adaptacja terenów zielonych oraz nieużytków na cele rekreacyjne.



OSI 4 - STREFA AKTYWNOŚCI GOSPODARCZEJ

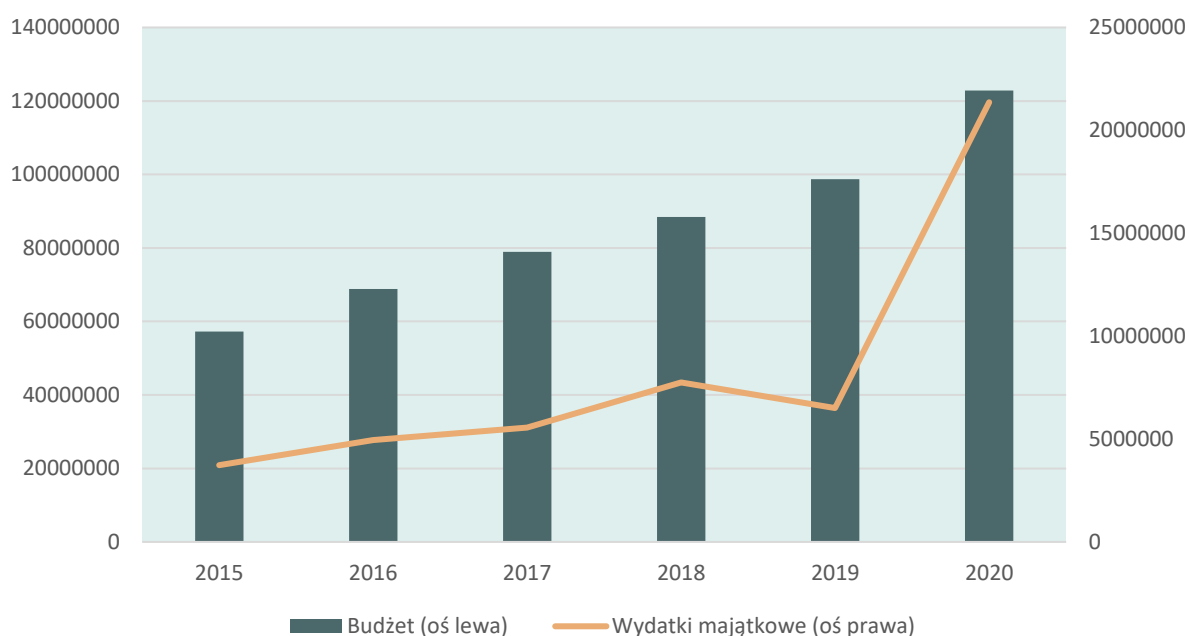


Obszar Strategicznej Interwencji „Strefa aktywności gospodarczej” obejmuje tereny przeznaczone w *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego* pod przemysł i usługi przy DK 81 na terenie sołectwa Woszczyce i Gardawice.

Podstawowym celem interwencji w tym rejonie jest pobudzenie obszaru w kierunku rozwoju ekonomicznego. Dzięki przystosowaniu terenów przemysłowych w skali formalnej oraz infrastrukturalnej do przeznaczonej funkcji będą stanowiły ciekawą i konkurencyjną ofertę dla potencjalnych inwestorów. Obszar stanowi kluczowe znaczenie dla przyszłego wzrostu poziomu inwestycji komercyjnych w gminie. Dzięki podjętym działaniom w przyszłości, w istotny sposób zwiększy się atrakcyjność inwestycyjna miasta, rozwinie przedsiębiorczość i wykreują nowe miejsca pracy. Wśród działań przewidzianych do realizacji w granicach tego obszaru znajduje się kompleksowe uzbrojenie terenów inwestycyjnych.

10. RAMY FINANSOWE I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Działania określone w strategii rozwoju gminy muszą być poparte możliwościami i chęcią ich realizacji, również w kontekście zapewnienia ich finansowania. Jak zaleca Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, nie jest zasadne wskazywanie budżetu i potencjalnego kosztu poszczególnych zadań. Strategia ma bowiem charakter kierunkowy, wskazuje na obszary i cele rozwojowe, jednak stopień skonkretyzowania zadań jest zbyt niski do przygotowania szczegółowego planu budżetowego. W ramach oceny ram finansowych dążyć należy natomiast do oceny kondycji finansowej gminy z perspektywy zdolności do ponoszenia wydatków inwestycyjnych w okresie obowiązywania Strategii, a więc w latach 2021-2027. Ocenę tą przeprowadzono z perspektywy sytuacji budżetowej w latach ubiegłych oraz prognoz zawartych w WPF.

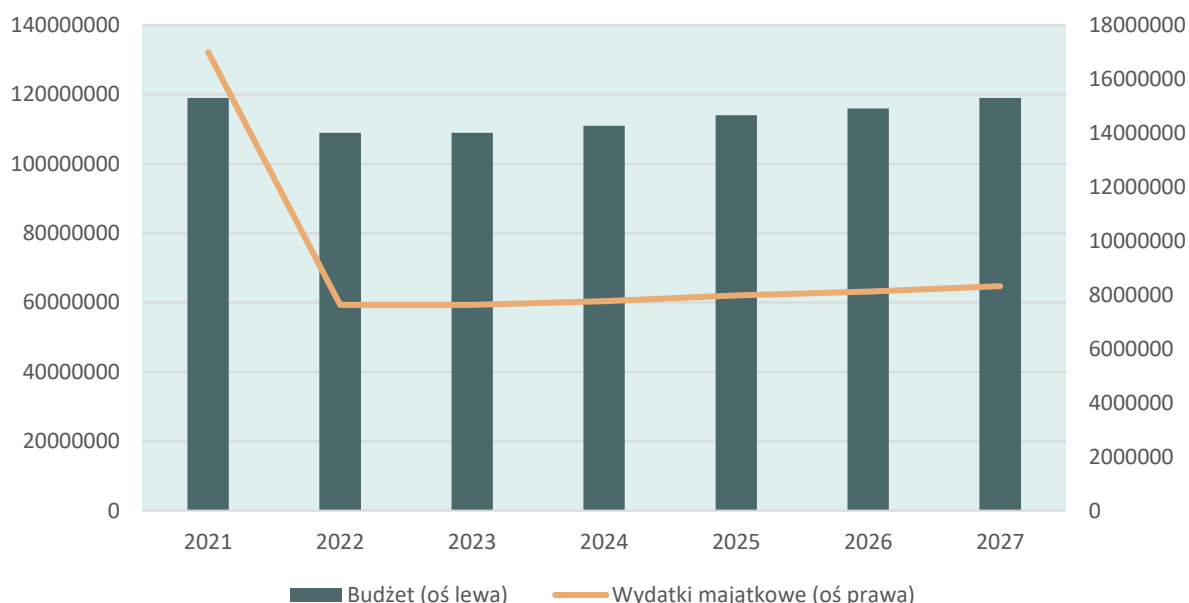


Rysunek 10 Budżet i wydatki majątkowe w latach 2015-2020

Na wykresie zamieszczonym powyżej, w latach 2015-2020 budżet Miasta Orzesze wzrósł z 57,26 mln zł w 2015 r. do 122,87 mln zł w 2020 r., co stanowi wzrost, aż o 214%. W tym samym czasie rosły wydatki majątkowe budżetu. Z 3,73 mln zł w roku 2015, do 21,36 mln zł w roku 2020. Gwałtowny wzrost wydatków między rokiem 2019 i 2020 wynikał z faktu realizacji dużych inwestycji infrastrukturalnych (m.in. zakończenia budowy przedszkola w Jaśkowicach, czy rozpoczęcia projektu z zakresu kompleksowej modernizacji gospodarki wodno-ściekowej). We wcześniejszych latach wydatki utrzymywały się na stabilnym poziomie ok. 7% całkowitego budżetu gminy.

W perspektywie 2021-2027, założono utrzymanie wskazanego wyżej wskaźnika wydatków majątkowych (7% całkowitego budżetu gminy). Wyższe wydatki przewidziano jedynie na rok 2021 – kwota.

Zaplanowana kwota wydatków majątkowych (17,16 mln zł) zapisana została już w budżecie gminy oraz WPF.



Rysunek 11 Prognoza budżetu i wydatków majątkowych w latach 2021-2027

Łączna wartość potencjalnych (faktyczna wartość, może być różna i uzależniona od kondycji budżetowej miasta, uzyskanych dofinansowań zewnętrznych oraz uzyskanych kredytów) wydatków majątkowych do roku 2027 wynosi 64,46 mln zł.

Przewiduje się, jednak, że zadania inwestycyjne finansowane będą nie tylko z budżetu Miasta Orzesze, a przede wszystkim ze wsparciem środków zewnętrznych: NFOŚiGW i WFOŚiGW, a także środków z budżetu Unii Europejskiej. Dodatkowe środki finansowe pochodzić będą od inwestorów zewnętrznych współfinansujących inwestycje i przedsięwzięcia, a także dodatkowych funduszy celowych (np. tzw. Funduszy Norweskich, Krajowego Programu Odbudowy itp.)



FUNDUSZE UNIJE W PERSPEKTYWIE BUDŻETOWEJ NA LATA 2021-2027

Porozumienie budżetowe zakłada, że wartość całego budżetu UE na lata 2021-2027 wyniesie 1,074 bln euro, a fundusz odbudowy o wartości 750 mld euro będzie składał się z: 390 mld euro w formie grantów, a 360 mld euro w formie pożyczek. Łączna wielkość budżetu unijnego na lata 2021-2027 wynosi ponad 1,8 bln euro. Z tej puli do Polski trafi 159 mld euro wsparcia, z czego 124 mld zostaną wydane w formie dotacji, a pozostała część jako niskooprocentowane pożyczki. W przeliczeniu na naszą walutę, łączna wysokość wsparcia, które trafi do Polski wyniesie 776 mld zł. Kwota ta obejmuje nie tylko obszar dotacji skierowanych do polskich przedsiębiorstw i samorządów, ale również politykę rolną (w tym dopłaty

bezpośrednie), koszty administracyjne oraz wsparcia dla projektów strategicznych realizowanych na szczeblu centralnym. Środki po które Miasto Orzesze będą mogło sięgnąć związane z częścią budżetu poświęconego polityce spójności.

Polska będzie największym beneficjentem polityki spójności ze wszystkich krajów członkowskich Unii Europejskiej i otrzyma 66,8 mld euro. Są to jednak środki mniejsze niż w perspektywie 2014-2020, które opiewały na kwotę 82,5 mld euro. Realnie więc, pula dostępnych w trybie konkursowym środków zmniejszy się o ok. 20%. Nie jest znany jeszcze jaka pula wskazanego budżetu ogólnokrajowego trafi do poszczególnych województw oraz jaki będzie maksymalny poziom dofinansowania projektów – w szczególności, czy z uwagi na mniejszy budżet na politykę spójności zmniejszona zostanie liczba dofinansowywanych projektów, czy też zmniejszeniu ulegnie poziom dofinansowania, tak aby wsparcie mogło trafić do większej liczby odbiorców – wstępnie, mówi się o maksymalnym, 70% poziomie wsparcia dotacyjnego). Znane są jednak obszary priorytetowe na które skierowane zostanie wsparcie.

Nowa perspektywa finansowa 2021-2027 koncentrować się ma na następujących celach:



Cel 1 – bardziej inteligentna Europa (Smarter Europe).

Cel 2 – bardziej przyjazna dla środowiska bezemisyjna Europa (a Greener, carbon free Europe).

Cel 3 – lepiej połączona Europa (a more Connected Europe).

Cel 4 – Europa o silniejszym wymiarze społecznym (a more Social Europe).

Cel 5 – Europa bliżej obywateli (a Europe closer to citizens) – zintegrowany i zrównoważony rozwój wszystkich typów terytoriów.

Cel 6 – Umożliwienie regionom i obywatelom łagodzenia społecznych, gospodarczych i środowiskowych skutków transformacji w kierunku gospodarki neutralnej dla klimatu.

Państwa członkowskie indywidualnie ustalać będą podział środków pomiędzy wskazane 6 celów – obszarów priorytetowych, z zastrzeżeniem jednak, że co najmniej:

35% środków wydane zostanie w obszarze inteligentnych i nowoczesnych technologii (cel 1 – bardziej inteligentna Europa - *Smarter Europe*).

30% środków wydanie zostanie w obszarze ochrony środowiska (cel 2 – bardziej przyjazna dla środowiska bezemisyjna Europa - *a Greener, carbon free Europe*).

Szczególna zmiana dotyczy środków związanych z ochroną środowiska. W perspektywie budżetowej 2014-2020, działania związane z odnawialnymi źródłami energii, obniżaniem emisji oraz ochroną środowiska mieściły się w obszarze tematycznym: „infrastruktura i środowisko”. W perspektywie 2021-2027, finansowanie inwestycji prośrodowiskowych będzie finansowane z odrębnej od infrastruktury puli środków. Zatem choć ogólnie pula dostępnych środków zmniejsza się o 20%, to w obszarze środowiska, klimatu i odnawialnych źródeł energii spodziewać się można znaczącego wzrostu wielkości funduszy, po które będzie można się ubiegać.

W ramach celu 1 – bardziej inteligentna Europa, wspierane będą takie inwestycje jak:



- działalność badawczo - rozwojowa przedsiębiorstw i konsorcjów z ich udziałem;
- inwestycje w infrastrukturę do wdrożenia wyników prac badawczo – rozwojowych;
- współpraca przedsiębiorstw z sektorem nauki i podmiotami sektora publicznego;
- ochrona własności intelektualnej;
- transfer technologii;
- inwestycje produkcyjne zwiększające zaawansowanie technologiczne (robotyzacja);
- zwiększanie zdolności przedsiębiorstw do tworzenia produktów i usług o potencjale eksportowym (poszukiwanie nowych rynków, rozwój produktów, zmiany modelu biznesowego);
- transformacja cyfrowa gospodarki.

W ramach celu 2 – bardziej przyjazna dla środowiska bezemisyjna Europa, wspierane będą takie inwestycje jak:



- działania poprawy efektywności energetycznej;
- rozwój odnawialnych źródeł energii;
- systemy magazynowania energii, rozwój lokalnych sieci przesyłu energii wraz z inteligentnymi systemami zarządzającymi (tzw. smart grids);
- działania związane z adaptacją do zmian klimatu, w tym przeciwdziałanie ryzykom klimatycznym;



- działania ochrony gospodarki wodnej (projekty wodociągowe i kanalizacyjne);
- działania wspierające gospodarkę o obiegu zamkniętym (odzysk odpadów);
- wspieranie bioróżnorodności;
- zielona infrastruktura w przestrzeni miejskiej;
- ograniczanie niskiej emisji.

W ramach celu 3 - lepiej połączona Europa, wspierane będą takie inwestycje jak:



- udoskonalanie sieci połączeń cyfrowych;
- wspieranie zrównoważonej mobilności miejskiej, stanowiących alternatywę dla komunikacji samochodowej;
- wsparcie dla inwestycji drogowych i kolejowych w szczególności o charakterze transgranicznym.

W ramach celu 4 – Europa o silniejszym wymiarze społecznym, wspierane będą takie inwestycje jak:



- dostęp do usług społecznych i opieki społecznej, zwłaszcza dla osób zagrożonych wykluczeniem;
- poprawa jakości opieki zdrowotnej, w szczególności dla osób starszych (opieka geriatryczna);
- wspieranie zdecentralizowanych systemów opieki zdrowotnej (promowanie zdrowego trybu życia, częstej diagnostyki, podstawowej opieki zdrowotnej, bardziej niż dużych inwestycji w obiekty szpitalne);
- mieszkalnictwo społeczne;
- projekty edukacyjne, w szczególności wpisujące się w idee „uczenie się przez całe życie”.

W ramach celu 5 – Europa bliżej obywateli, wspierane będą takie inwestycje jak:



- rewitalizacja obszarów zdegradowanych,
- poprawa jakości i dostępności instytucji i usług publicznych,
- ochrona dziedzictwa kulturowego,
- rozwój lokalny (w szczególności poprzez lokalne organizacje społeczne).

W ramach celu 6 – łagodzenie społecznych, gospodarczych i środowiskowych skutków transformacji w kierunku gospodarki neutralnej dla klimatu, wspierane będą inwestycje w takich obszarach jak:



- przywracanie do użyteczności terenów pogórnicych i przemysłowych,
- podnoszenie i zmiana kwalifikacji osób tracących pracę w związku z transformacją energetyczną,
- utrzymanie i docelowo podniesienie stopy zatrudnienia poprzez tworzenie nowych miejsc pracy w sektorach innych niż górnictwo i energetyka konwencjonalna,
- poprawa jakości powietrza i rozwój gospodarki o obiegu zamkniętym,
- redukcja zagrożeń dla środowiska, takich jak obniżenie poziomu wód gruntowych czy susze.

Bieżące informacje o perspektywie budżetowej Funduszy Europejskich na lata 2021-2027 jest dostępna na stronie: <http://www.rpo.wzp.pl/o-programie/fundusze-europejskie-na-lata-2021-2027>.



FUNDUSZE NORWESKIE

Mechanizm Finansowy EOG i Norweski Mechanizm Finansowy (czyli tzw. Fundusze norweskie i EOG) są formą bezzwrotnej pomocy zagranicznej przyznanej przez Islandię, Norwegię i Liechtenstein nowym członkom UE – kilkunastu państwom Europy Środkowej i Południowej oraz krajom bałtyckim. Polska podpisała umowy międzyrządowe (Memoranda of Understanding) w sprawie III edycji funduszy norweskich i EOG (2014-2021) 20 grudnia 2017 r., otrzymując na ich mocy 809,3 mln EUR. Za wdrażanie funduszy norweskich w obszarze ochrony środowiska odpowiada NFOŚiGW w ramach następujących programów priorytetowych:

- Obszar Energia odnawialna, efektywność energetyczna, bezpieczeństwo energetyczne:
- Głęboka termomodernizacja budynków użyteczności publicznej -szkół podstawowych i ponadpodstawowych;
- Rozwój wysokosprawnej kogeneracji przemysłowej i zawodowej;
- Budowa/modernizacja miejskich systemów ciepłowniczych oraz likwidacja indywidualnych źródeł ciepła;
- Budowa instalacji do wytwarzania paliwa (pelletów) z biomasy leśnej i agro.
- Wzrost produkcji energii ze źródeł odnawialnych
- Budowa źródeł ciepła wykorzystujących energię geotermalną (geotermia głęboka);

- Podniesienie efektywności wytwarzania energii w istniejących małych elektrowniach wodnych.

Aktualne informacje o naborach dostępne są na stronie: <http://nfosigw.gov.pl/oferta-finansowania/srodki-norweskie/nabory/>



NARODOWY FUNDUSZ OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej udziela dofinansowania w formie dopłat, dotacji oraz pożyczek ze środków krajowych oraz unijnych (w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko). Beneficjentami mogą być: samorzady, przedsiębiorcy, osoby fizyczne, państwowe jednostki budżetowe, uczelnie/ instytucje naukowo - badawcze, organizacje pozarządowe, inne podmioty.

Harmonogram naboru środków w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, dostępny jest na stronie: https://www.pois.gov.pl/media/96401/Harmonogram_2021.pdf

W roku 2021 przewiduje się nabór na:



Poddziałanie 1.1.1 Wspieranie inwestycji dotyczących wytwarzania energii z odnawialnych źródeł wraz z podłączeniem tych źródeł do sieci dystrybucyjnej/przesyłowej – w ramach poddziałania wsparcie będzie obejmować budowę lub przebudowę jednostek wytwarzania energii elektrycznej wykorzystujących energię promieniowania słonecznego.



Poddziałanie 1.7.1 Wspieranie efektywności energetycznej w budynkach mieszkalnych w województwie śląskim – w ramach poddziałania wspierane będą projekty z zakresu głębokiej, kompleksowej modernizacji energetycznej wielorodzinnych budynków mieszkaniowych, jednak realizowane wyłącznie na obszarze województwa śląskiego;

Informacja o ofercie finansowania inwestycji ze środków krajowych NFOŚiGW, dostępna jest na stronie: <http://nfosigw.gov.pl/oferta-finansowania/srodki-krajowe/programy-priorytetowe/>

W ramach programu ochrony atmosfery prowadzone są następujące nabory:



- SOWA – oświetlenie uliczne;
- GEPARD II – transport niskoemisyjny;
- Budownictwo energooszczędne;
- Energetyczne wykorzystanie zasobów geotermalnych;
- Zmniejszenie zużycia energii w budownictwie;
- Samowystarczalność energetyczna;
- Budynki użyteczności publicznej o podwyższonym standardzie energooszczędności;
- Nabory związane z elektromobilnością.



ŚRODKI ZWIĄZANE Z ELEKTROMOBILNOŚCIĄ (DAWNIEJ FUNDUSZ NISKOEMISYJNEGO TRANSPORTU)

Ustawa z dnia 14 sierpnia 2020 r. o zmianie ustawy o biokomponentach i biopaliwach ciekłych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2020 r. poz. 1565) zlikwidowała Fundusz Niskoemisyjnego Transportu, w ramach którego część środków z opłaty paliwowej trafiała na dofinansowanie zakupu pojazdów elektrycznych. Likwidacja funduszu nie znosi wsparcia w tym obszarze a stanowi jedynie włączenie środków na ten cel do budżetu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Aktualnie osoby zainteresowane zakupem pojazdów elektrycznych mogą ubiegać się o wsparcie w ramach trzech dedykowanych programów¹:



Zielony samochód – dofinansowanie zakupu elektrycznego samochodu osobowego o napędzie elektrycznym wykorzystywanych do celów prywatnych. Do rozdysponowania jest 37,5 mln zł ze środków NFOŚiGW. Osoby fizyczne mają szansę na dotacje do 18 750 zł, przy czym nie więcej niż 15% kosztów kwalifikowanych. Cena nabycia pojazdu elektrycznego nie może przekroczyć 125 tys. zł.

eVAN – dofinansowanie zakupu elektrycznego samochodu dostawczego (kategoria pojazdów: N1). W ramach programu przewidziano dotacje do 30% kosztów kwalifikowanych (do 70 tys. zł) na zakup/leasing pojazdów elektrycznych oraz do 50% kosztów kwalifikowanych, lecz nie więcej niż 5 tys. zł na nabycie punktu ładowania o mocy do 22kW.

¹<http://nfosigw.gov.pl/o-nfosigw/aktualnosci/art,1603,26-czerwca-o-900-start-naborow-do-nowych-programow-dt-elektromobilnosci.html>

Kolibier – taxi dobre dla klimatu (program pilotażowy) – dofinansowanie zakup lub leasingu elektrycznych taksówek (kategoria pojazdów: M1) oraz ładowarek domowych typu wall box. Pilotaż skierowany jest do mikro, małych lub średnich przedsiębiorców, posiadających licencję na przewóz osób w transporcie drogowym. Wnioskodawcy mogą ubiegać się o dotację do 20% kosztów kwalifikowanych (maksymalnie 25 tys. zł, przy maksymalnym koszcie kwalifikowanym zakupu i montażu punktu ładowania 150 tys. zł).

Środki NFOŚiGW umożliwiają również wsparcie inwestycji jednostek samorządu terytorialnego, związanych z transportem zbiorowym w ramach programów:

- Zielony transport publiczny – dofinansowanie zakupu autobusów zero i niskoemisyjnych,²
- KANGUR – dofinansowanie zakupów przeznaczonych na dowożenie dzieci do szkół.³



WOJEWÓDZKI FUNDUSZ OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ W KATOWICACH

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach co roku określa listę przedsięwzięć priorytetowych wspieranych w nadchodzącym roku kalendarzowym. Informacja na ten temat publikowana jest na stronie internetowej WFOŚiGW: <https://www.wfosigw.katowice.pl/dofinansowanie-zadan.html/>. Wsparciu podlegają przede wszystkim inwestycje prośrodowiskowe związane z ochroną wód, atmosfery, gospodarką ściekową oraz odnawialnymi źródłami energii. Wsparcie ze środków WFOŚiGW udzielane jest w formie pożyczki z możliwością częściowego umorzenia.



FUNDUSZ SPRAWIEDLIWEJ TRANSFORMACJI

Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji będzie kluczowym narzędziem wspierania obszarów najbardziej dotkniętych skutkami transformacji w dążeniu do osiągnięcia neutralności klimatycznej oraz zapobiegania pogłębianiu się dysproporcji regionalnych. Jego głównym celem będzie łagodzenie skutków transformacji poprzez finansowanie dywersyfikacji i modernizacji lokalnej gospodarki oraz łagodzenie negatywnych skutków dla zatrudnienia. Aby osiągnąć ten cel, Fundusz będzie wspierać

² <https://nfosigw.gov.pl/oferta-finansowania/srodki-krajowe/programy-priorytetowe/zielony-transport-publiczny-faza-i/nabor--zielony-transport-publiczny-faza-i/>

³ <http://nfosigw.gov.pl/oferta-finansowania/system-zielonych-inwestycji---gis/konkursy/kangur--bezpieczna-i-ekologiczna-droga-do-szkoly-2020/>

inwestycje w dziedzinach takich jak łączność cyfrowa, czyste technologie energetyczne, redukcja emisji, regeneracja obszarów przemysłowych, przekwalifikowanie pracowników i pomoc techniczna.

Funduszem zostaną objęte 3 województwa: Śląskie, Dolnośląskie oraz Wielkopolskie, a jego łączny budżet wyniesie 1,84 mld Euro, a zakres wsparcia dotyczyć będzie:



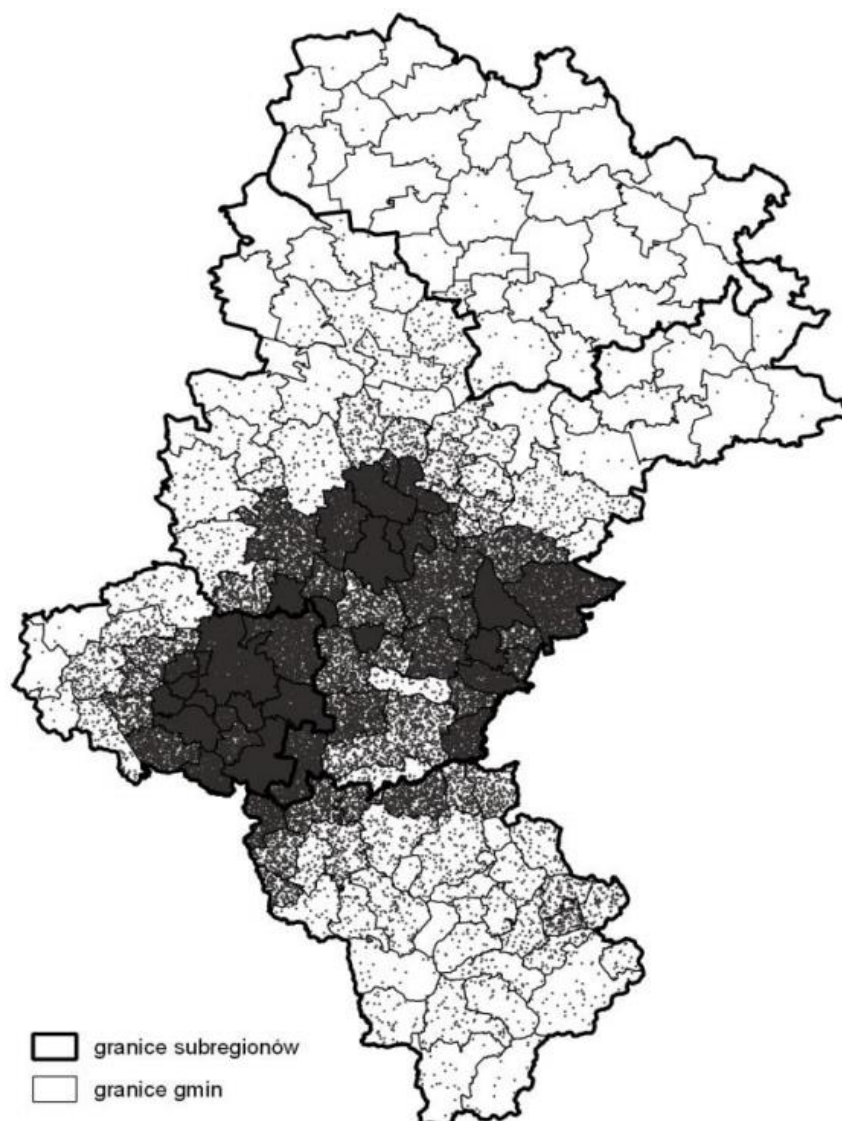
- Inwestycji produkcyjnych przedsiębiorstwach, w tym przedsiębiorstwach typu start-up, prowadzące do dywersyfikacji gospodarczej i restrukturyzacji ekonomicznej;
- Inwestycji w tworzenie nowych przedsiębiorstw, w tym poprzez inkubatory przedsiębiorczości i usługi konsultingowe;
- Inwestycji w działania badawcze i innowacyjne oraz wspieranie transferu zaawansowanych technologii;
- Inwestycji we wdrażanie technologii i infrastruktur zapewniających przystępną cenowo czystą energię, w redukcję emisji gazów cieplarnianych, efektywność energetyczną i energię ze źródeł odnawialnych;
- Inwestycji w zrównoważoną mobilność lokalną, w tym dekarbonizację lokalnego sektora transportu;
- Inwestycji w cyfryzację i łączność cyfrową;
- Inwestycji w regenerację, dekontaminację i renaturalizację terenów oraz projekty zmieniające ich przeznaczenie;
- Inwestycji we wzmacnianie gospodarki o obiegu zamkniętym w tym poprzez zapobieganie powstawaniu odpadów i ograniczanie ich ilości, efektywne gospodarowanie zasobami, ponowne wykorzystywanie, naprawy oraz recykling;
- Podnoszenia i zmiany kwalifikacji pracowników i osób poszukujących pracy;
- Pomocy w poszukiwaniu pracy dla osób poszukujących pracy;
- Aktywnego włączania osób poszukujących pracy.

Punktem odniesienia dla przygotowania Terytorialnego Planu Sprawiedliwej Transformacji w województwie śląskim będzie Plan Działań Transformacji Regionu, przyjęty przez Zarząd Województwa Śląskiego w lipcu 2019 r. na bazie którego trwają prace nad Terytorialnym Planem Sprawiedliwej Transformacji (TPST) na latach 2021-2027. Plan powstanie i wskazywać będzie potencjalne działania dla 7 podregionów województwa śląskiego:

- katowickiego,
- bytomskiego,

- sosnowieckiego,
- gliwickiego,
- tyskiego (w którym znajduje się Miasto Orzesze),
- rybnickiego,
- bielskiego.

Warunki pomocy w ramach Funduszu nie są jeszcze znane, jednak należy spodziewać się, że wysokość pomocy i wielkość środków jakie otrzymają poszczególne podregiony i gminy w ramach Funduszu, powiązana będzie z lokalizacją miejsc zamieszkania osób pracujących w sektorze węgla kamiennego. Lokalizacje te ukazano na mapie zamieszczonej poniżej. Im pełniejszy stopień intensywności wypełnienia obszaru gminy kolorem czarnym, tym więcej osób pracujących w sektorze wydobywczym.



Rysunek 12: Lokalizacja miejsc zamieszkania pracujących w ramach Działu 05 - Wydobywanie węgla kamiennego i węgla brunatnego PKD. (źródło: Regionalne Centrum Analiz i Planowania Strategicznego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego w Katowicach, 2017 r.)

11. UDZIAŁ MIESZKAŃCÓW W OPRACOWANIU STRATEGII

W celu zbadania opinii mieszkańców na temat rozwoju miasta w dniach 25 września – 14 października przeprowadzono badanie ankietowe z wykorzystaniem formularza elektronicznego oraz ankiet w formie papierowej. Informacja na temat ankietyzacji zamieszczona została na:



- Portal www.orzesze.pl⁴
- Profil dedykowany Strategii na platformie Facebook⁵
- Profil Gazeta Orzeska⁶



Ankietyzacja pozwoliła na określenie preferencji, oczekiwań i potrzeb mieszkańców Orzesza. Podczas trwającej ankietyzacji wpłynęło łącznie 365 odpowiedzi.

W ramach podsumowania przeprowadzonego badania ankietowego w dniu 3 grudnia 2020 r. zorganizowano wideospotkanie konsultacyjne, podczas którego mieszkańcy mogli zapoznać się z wynikami ankietyzacji opracowanego w tym zakresie Raportu oraz uczestniczyć w dyskusji poświęconej przyszłości Miasta Orzesze. Raport z ankietyzacji stanowi załącznik do Strategii. Wideospotkanie konsultacyjne odbyło się na platformie facebook i trwało niecałą godzinę. Spotkanie podzielone zostało na następujące części:

- omówienie treści Raportu z ankietyzacji przeprowadzonej na potrzeby opracowania dokumentu pn. „Strategia rozwoju Miasta Orzesze na lata 2021-2027”;
- pytania mieszkańców i odpowiedzi ekspertów.

Podczas całego spotkania uczestnicy mogli korzystać z czatu w celu komentowania wystąpienia prelegenta i treści prezentacji, wyrażania opinii oraz zadawania pytań.

Strategia Rozwoju Miasta Orzesze na lata 2021-2027 objęta została konsultacjami społecznymi na podstawie ogłoszenia Burmistrza Miasta Orzesze⁷

Konsultacje odbywały się w terminie 10 maja 2021 r. – 14 czerwca 2021 r..

⁴ http://www.orzesze.pl/aktualnosc/2923-ankieta_w_sprawie_strategii_rozwoju_miasta

⁵ <https://www.facebook.com/StrategiaOrzesze/posts/122645479581426>

⁶ <https://www.facebook.com/GazetaOrzeska/posts/1703634739795464>

⁷ <https://orzesze.com.pl/i,konsultacje-projektu-strategia-rozwoju-miasta-orzesze,200274,816740.html>

Uwagi i wnioski do projektu dokumentu można było składać:

- drogą elektroniczną bez konieczności opatrywania ich kwalifikowanym podpisem elektronicznym na adres email: promocja@przesze.pl;
- osobiście w sekretariacie Urzędu Miejskiego w Orzesze (ul. Świętego Wawrzyńca 21, 43-180 Orzesze), w godzinach pracy urzędu;
- pocztą w formie pisemnej na adres: Urzędu Miejskiego w Orzesze, ul. Świętego Wawrzyńca 21, 43-180 Orzesze z dopiskiem „Strategia Rozwoju”;

Elementem konsultacji było również spotkanie konsultacyjne w formie on-line poprzez transmisję na portalu Facebook, która odbyła się w dniu 10 czerwca 2021 r. o godz. 17.00. poprzez profil Facebook Strategii: <https://www.facebook.com/StrategiaOrzesze/>

Podsumowanie konsultacji społecznych oraz wynikające z nich zmiany w dokumencie wskazano w Sprawozdaniu z przebiegu i wyników konsultacji, stanowiącym załącznik do Strategii.

12. ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO

[Do uzupełnienia po przeprowadzeniu procedury uzgodnieniowej z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Katowicach oraz Wojewódzkim Państwowym Inspektorem Sanitarnym w Katowicach.]

13. SYSTEM REALIZACJI I MONITOROWANIA STRATEGII

Institucje i podmioty, zaangażowane w proces wdrażania strategii można podzielić na trzy główne grupy

1. sektor publiczny – władze samorządowe, Urząd Miejski;
2. sektor biznesowy – przedsiębiorcy, organizacje otoczenia biznesu, stowarzyszenia przedsiębiorców i pracodawców;
3. sektor społeczny – mieszkańcy, organizacje pozarządowe, liderzy społeczni i osoby publiczne;

Sektor biznesowy i społeczny mają charakter uzupełniający realizację Strategii – o kształcie i rozwoju miasta nie decydują bowiem wyłącznie inwestycje publiczne, ale również aktywność mieszkańców, społeczne działania przedsiębiorców, a także kapitał inwestorów zainteresowanych lokowaniem swoich przedsięwzięć na terenie gminy (zarówno tych o charakterze gospodarczym, jak i mieszkaniowym – deweloperskim). Kluczową rolę w realizacji strategii, zdecydowanie pełni sektor publiczny, który odpowiedzialny jest za instytucjonalne przyjęcie Strategii, a następnie jej wdrożenie, monitoring, ewaluację oraz w razie stwierdzenia takiej potrzeby – aktualizację.



ETAP WDRAŻANIA I PRZYJMOWANIA STRATEGII

Wdrażanie Strategii to etap polegający na przyjęciu dokumentu do realizacji przez Miasto Orzesze. Za przygotowanie projektu dokumentu odpowiada Zespół ds. Strategii Rozwoju, współpracujący z wykonawcą dokumentu: Grupą CDE Sp. z o.o. z Mikołowa.

Projekt dokumentu poddany zostanie konsultacjom społecznym, a po ich przeprowadzeniu – skorygowany projekt dokumentu wraz z protokołem rozpatrzenia zgłoszonych uwag skierowany zostanie do prezentacji na sesji Rady Miejskiej.



RADA MIEJSKA ORZESZE – ODPOWIEDZIALNA JEST ZA:

- Przyjęcie Strategii do realizacji;
- zatwierdzenie ewentualnych zmian w zapisach Strategii wynikających ze zgłoszonych uwag;
- powierzenie wykonania przyjętej uchwały Burmistrzowi Miasta.



ETAP REALIZACJI STRATEGII

Realizacja strategii to etap polegający na realizacji zadań i celów wskazanych w dokumencie. Za działania w tym etapie odpowiedzialny będzie Burmistrz Miasta Orzesze oraz Urząd Miejski.



BURMISTRZ MIASTA ORZESZE I URZĄD MIEJSKI – ODPOWIEDZIALNI BĘDĄ ZA:

- nadzór nad realizacją działań przyjętych w Strategii;
- zapewnienie środków finansowych na realizację działań wynikających ze Strategii poprzez uwzględnienie ich w budżecie i Wieloletniej Prognozie Finansowej oraz pozyskiwanie pozabudżetowych źródeł finansowania (dotacji i dofinansowań zewnętrznych);
- współpracę z partnerami społecznymi i gospodarczymi.



MONITOROWANIE STRATEGII

Przyjęte w Strategii cele mają charakter niemierzalny – obrazują pewien stan docelowy, jaki osiągnąć powinno Miasto Orzesze. Weryfikacja postępów we wdrażaniu Strategii umożliwią będą wskaźniki monitorowania. Za ich monitorowanie odpowiedzialny będzie Wydział Rozwoju i Zamówień Publicznych.

Przewiduje się monitorowanie strategii co 3 lat w formie Raportu z wdrażania Strategii:



1. w roku 2023 – pierwszy raport za okres 2021 – 2023,
2. w roku 2026 – drugi raport za okres 2024 – 2026,
3. w roku 2027 – raport końcowy z realizacji Strategii.

W raportach znaleźć powinny się informacje o postępie we wdrażaniu Strategii, w szczególności:



- Zrealizowane działania w okresie raportowania;
- Informacja o poniesionych wydatkach budżetowych i pozyskanych środkach zewnętrznych na realizację Strategii;
- Wpływ zrealizowanych działań na cele Strategii;
- Zidentyfikowane przeszkody i problemy w realizacji działań zawartych w Strategii (wraz z rekomendacjami dotyczącymi ich rozwiązania);
- Rekomendacje w zakresie aktualizacji listy działań (wykreślenie działań, których realizacja jest niezasadna bądź niemożliwa, dodanie nowych działań wpływających pozytywnie na założone cele Strategii);

- Opinie mieszkańców w zakresie realizacji Strategii (w przypadku ich pojawienia się).

Sporządzenie raportów będzie miało charakter kompleksowego podsumowania stopnia realizacji Strategii w okresach raportowania oraz od roku odniesienia (danych zawartych w diagnozie).



AKTUALIZACJA STRATEGII

Inicjatywę aktualizacji Strategii posiada Burmistrz Miasta Orzesze, która następuje w analogicznym trybie co pierwotne przyjęcie dokumentu. Wymaga więc:



- Przygotowania projektu aktualizacji przez Wydział Rozwoju i Zamówień Publicznych;
- Poddanie projektu dokumentu konsultacjom społecznym;
- Przedstawienie projektu wraz z protokołem z konsultacji społecznych Radzie Miejskiej, celem przyjęcia zmiany w drodze uchwały.



AKTUALIZACJA POZOSTAŁYCH DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH

Strategia jest dokumentem ramowym, wyznaczającym kierunek i cel rozwoju gminy. Jej ogólne, kierunkowe zapisy wymagają jednak konkretyzacji w odniesieniu do konkretnych zadań, ale i uszczegółowienia na poziomie innych dokumentów strategicznych i planistycznych na szczeblu gminnym. W tabeli wskazanej poniżej określono zakres dokumentów, które powinny zostać poddane aktualizacji po przyjęciu Strategii uchwałą Rady miejskiej.

Lp.	Obszar	Obecnie obowiązujący dokument	Proponowana aktualizacja
1.	Środowisko	Program Ochrony Środowiska dla Gminy Orzesze na lata 2019-2022 z perspektywą do 2025 roku	Obecnie obowiązujący Program Ochrony wskazane zostały priorytety ekologiczne Miasta wraz z wyszczególnieniem działań krótkoterminowych do roku 2023 jak oraz działań długoterminowych w perspektywie do 2028 roku Z uwagi na horyzont obowiązywania Programu, nie zachodzi potrzeba jego aktualizacji.
2.	Środowisko	Planu gospodarki niskoemisyjnej dla Miasta Orzesze na lata 2021-2027	Plan został przyjęty w grudniu 2020 r., a z uwagi na horyzont jego obowiązywania nie zachodzi potrzeba aktualizacji.

Lp.	Obszar	Obecnie obowiązujący dokument	Proponowana aktualizacja
3.	Rewitalizacja	Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022	Z uwagi na zbliżający się koniec okresu obowiązywania Programu, należy rozważyć zasadność opracowania nowego Programu Rewitalizacji. Z uwagi jednak na brak informacji dotyczących tego, czy i jakie środki w perspektywie budżetowej Unii Europejskiej 2021-2027 będą przeznaczone na rewitalizację, z decyzją tą należy wstrzymać się do czasu pojawienia się ostatecznych zasad współfinansowania inwestycji ze środków UE oraz pierwszych naborów konkursowych, w których chciałoby uczestniczyć Miasto Orzesze.
4.	Społeczeństwo	Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Program przyjmowany jest corocznie, w związku z czym podlega on regularnej aktualizacji.
5.	Społeczeństwo	Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii	Program przyjmowany jest corocznie, w związku z czym podlega on regularnej aktualizacji.
6.	Społeczeństwo	Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i ochrony ofiar przemocy w Orzeszu na lata 2018-2022	Z uwagi na zbliżający się koniec okresu obowiązywania Programu, należy w roku 2022 przystąpić do opracowania nowego dokumentu.
7.	Społeczeństwo	Programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Miasta Orzesze na rok 2020	Program przyjmowany jest corocznie, w związku z czym podlega on regularnej aktualizacji.
8.	Energia	Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Orzesze z perspektywą do roku 2035	Z uwagi na horyzont obowiązywania Programu – 2035, nie zachodzi potrzeba opracowania nowego dokumentu, jednak w świetle art. 19 ustawy Prawo energetyczne, Projekt Założeń sporządza się co najmniej na okres 15 lat i aktualizuje co najmniej raz na 3 lata.
9.	Energia	Strategia Rozwoju Elektromobilności / Plan Zrównoważonej Mobilności	Gmina nie posiada odrębnego dokumentu strategicznego w tym obszarze. W przypadku ubiegania się o zewnętrzne środki finansowe na cele związane z zero- i nisko-emisyjnym transportem może pojawić się konieczność opracowania i przyjęcia Strategii Rozwoju Elektromobilności dla Gminy Orzesze lub Plan Zrównoważonej Mobilności Miejskiej.
10.	Planowanie przestrzenne	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Orzesze	Obecnie obowiązujące Studium wymaga aktualizacji celem dostosowania go do aktualnych wymagań prawnych (np. uwzględnienie obszarów w których możliwa będzie budowa komercyjnych instalacji odnawialnych źródeł energii) oraz przestrzennych (ograniczenie nadmiernego rozproszenia zabudowy jednorodzinnej).
11.	Planowanie przestrzenne	Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego	W przypadku opracowania nowego Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, przystąpić należy do aktualizacji Planów Miejscowych, celem dostosowania ich do nowych zapisów w Studium.

Lp.	Obszar	Obecnie obowiązujący dokument	Proponowana aktualizacja
12.	Ochrona zabytków	Gminny program opieki nad zabytkami na terenie Miasta Orzesze wraz z Gminną Ewidencją Zabytków na lata 2015-2018	Obecnie obowiązujący program jest nieaktualny, w związku z czym zachodzi konieczność opracowania nowego dokumentu.
13.	Finanse publiczne	Budżet gminy	Budżet przyjmowany jest corocznie, w związku z czym podlega on regularnej aktualizacji.
14.	Finanse publiczne	Wieloletnia prognoza finansowa	Wieloletnia Prognoza Finansowa podlega regularnej aktualizacji. Dążyć należy do uwzględnienia w niej zadań określonych w Strategii, celem zabezpieczenia środków finansowych niezbędnych do ich realizacji.

SPIS TABEL

Tabela 1: Tabela wskaźników monitorowania celów Strategii	61
Tabela 2: Struktura użytkowania gruntów na terenie miasta Orzesze	63

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1: Położenie Miasta Orzesze na tle województwa i powiatu (źródło: opracowanie własne)	5
Rysunek 2: Wstępny przebieg Kanału Śląskiego	23
Rysunek 3: Linie kolejowe planowane do modernizacji w ramach programu Kolej+	25
Rysunek 4: Wizja Miasta Orzesze w 2027 r.	26
Rysunek 5: Stan zasobu mieszkaniowego na terenie miasta Orzesze w latach 2010-2019.	64
Rysunek 7: Aktualny stopień zajętości powierzchni gminy terenami zabudowy mieszkaniowej.	64
Rysunek 8: Stopień zajętości powierzchni gminy lasami i terenami zielonymi.	65
Rysunek 9: kierunek rozwoju terenów zabudowy mieszkaniowej.	66
Rysunek 10: Kierunki rozwoju funkcjonalno-przestrzennego Miasta Orzesze.	67
Rysunek 11 Budżet i wydatki majątkowe w latach 2015-2020	76
Rysunek 12 Prognoza budżetu i wydatków majątkowych w latach 2021-2027	77
Rysunek 13: Lokalizacja miejsc zamieszkania pracujących w ramach Działu 05 - Wydobywanie węgla kamiennego i węgla brunatnego PKD	86